

FÅGLAR

— #01.2017 ÅRGÅNG 40 — i Närke

I vår förening finns något för alla

S

om du redan har sett så har Fåglar i Närke fått ett nytt format och en ny layout. Det gamla har tjänat oss troget i över 25 år, men har nu fått en välförtjänt pensionering. Det nya formatet ger oss nya möjligheter, som redaktionen, nu under ledning av Kent Halttunen, säkert kommer att ta vara på.

När jag skriver det här har vi just haft årsmöte. Som vanligt välbesökt – tack Torbjörn – och som vanligt kan vi konstatera att vi har gjort mycket under året. Jag skall inte upprepa allt här; den som inte var med kan gå in på hemsidan och läsa. Istället skall jag försöka se litet framåt.

VI HAR I ÅR ovanligt många nya i styrelsen, eftersom vi hade ett fyllnadsval. Som vanligt skall det bli roligt med nya krafter och nya idéer. Mycket av aktiviteterna för 2017 är dock redan planlagda. Det blir ett program som väl kan mäta sig med förra årets och det var sannoligen inte dåligt. Totalt i vår anordnar vi inte mindre än 60 aktiviteter! Allt ifrån mer specialiserade som kräver att man går upp klockan tre på morgonen till mer avslappnande som svanguidning vid Tysslingen. Det finns något för alla!

OCH APROPÅ alla: NOF är en förening med praktiskt taget lika många kvinnor som män och med nästan helt jämn könsfördelning på de olika aktiviteterna. Och dessutom med två mycket aktiva tjejgrupper, något som knappast någon annan lokalförening har. Det är nog också en och annan manlig skådare som är litet avundsjuk...

MEN ALLA ARRANGEMANGEN har ett pris. Det sliter ganska hårt på ett mindre antal medlemmar, framför allt de som sitter i styrelsen. Vi har börjat försöka engagera fler utanför styrelsen, och ett par av de avgående styrelsemedlemmarna kommer att behålla delar av sitt tidigare ansvarsområde. Vi tackar och bugar!

Men vi behöver flera som aktiverar sig. Kanske bara genom att tipsa om ett bra föredrag eller en förbisedd lokal. Eller som bilförare till exempel vid utflykter med ungdomsgruppen. Ja, du läste rätt. Efter åtskilliga år har vi fått en ny ansvarig för ungdomsverksamheten. Läs mer på annan plats i tidningen!

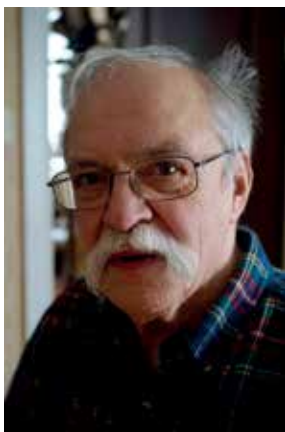
Eller varför inte hjälpa till som guide? Det är inte så svårt som man kanske tror. En promenad runt Oset eller kanske i Stadsparken klarar många av att leda. Och känner man inte igen en överflygande rödstrupig piplärka är det inte hela världen. Om du vill och kan dra ett strå till vår gemensamma stack på något vis, så hör av dig till mig eller någon annan i styrelsen!

NU STUNDAR DEN TID på året när allting händer ute i naturen. Flyttfåglarna kommer i en strid ström med svanar och gäss i täten. Stannfåglarna börjar så smått att tänka på häckning, vilket visar sig på många sätt. Självt såg jag för någon månad sedan en skata som börjat komma med nya kvistar till det gamla boet. Och talgoxen drog som vanligt igång med sitt filande så fort det tillfälligtvis var någon plusgrad. Ugglorna har börjat hoa, till och med en berguv inne i Örebro. Och snart kommer flyttfåglarna att fylla på med sina sånger.

MEN VÅREN ÄR också den tid på året då man tydligast upptäcker att allt inte står rätt till i naturen. Igår såg jag de första sånglärkorna, men de är inte alls så många som förr. Sedan 1950-talet har 80 procent av dem försvunnit. Storspovar häckar inte längre i Närke. Ortolansparven finns nu bara kvar på ett par platser. Förändringarna i jordbrukslandskapet kräver sina offer.

VI KOMMER PÅ ÅRETS sista inomhusmöte att få veta mer om den här problematiken, och inte minst om vad som kan göras för att bryta trenderna. Vi inom NOF kommer att bli mer aktiva när det gäller skyddet av fåglarnas miljöer, inte bara i jordbrukslandskapet utan också i till exempel skogen. Och med risk att bli tjatig: Har du kunskaper eller kan vara med i detta arbete, så är du hjärtligt välkommen att höra av dig.

Men viktigast av allt: Passa på att njuta av våren. Vi ses vid Oset, Närkeslätten eller i Kilsbergen!

Ulf Jorner
Ordförande, NOF

INNEHÅLL

i Fåglar i Närke #1.2017

NOF ÄR EN FÖRENING FÖR ALLA	2
NYA FÅGLAR I NÄRKE BLIR TYDLIGARE	4
MYRFÅGELINVENTERING ÄNTLIGEN KLAR	9
SPÄNNANDE EXKURSIONER FÖR UNGA	9
NYORDNING VID SVANSJÖN TYSSLINGEN	10
BÄTTRE ORDNING VID KVISMAREN UTLOVAS	11
ATLASINVENTERING BLIR "NÄRKES FÅGELVÄRLD"	12
JOHAN ÅHLÉN HAR ALLTID RÄTT	13
DE FICK LÄRA SIG ALLT OM VITFÅGLAR	14
DE HAR INVENTERAT GRÄSÄNDER I 51 ÅR	15
GLATT ARTRACE I HALKAN	16
EN OLYCKA FICK BENGT ATT BÖRJA SKÅDA	21
GUNNARS INTRESSE VÄCKTES I ROCKHAMMAR	22
DETTA SÅG SKÅDARNA I NÄRKE	24
VÅRENS ALLA EXKURSIONER	28
VEM HAR STÖRST HJÄRNA?	32

5 SÅ SKA
TRANORNA
STYRAS

6 PORTRÄTT:
ÅKE
LORIN

18 ÄDELSKÅDAREN
LEIF SILDÉNS
BÄSTA TIPS

Omslagsbilden:

Steglits,
Carduelis carduelis,
efter en akvarell av
Staffan Ullström

TEXT MARIANNE JOHANSSON

När man ser steglitsen under värvintern klänga i dikeskanternas kardborrestånd,

är det som att se en svensk papegoja i bästa vårstassen. Steglitsens fjäderdräkt väcker alltid sensation. Den gula färgen på vingen framhävs av den svarta inramningen och den karmosinröda ansiktsmasken under den svarta hjässan är verkligen utsökt avvägd till ett starkt och originellt utseende. **Kroppslängden** är 12–13,5 centimeter, vingspannet är 21–25,5 centimeter och vik-

ten 14–18 gram. Den är stor som en fink. Könen är lika. Locktonen "stigelitt stigelitt stigelitt" har gett fågeln dess namn. Sången är snabb med kvittrande omväxlande toner med inslag av locklätet. Snarlik grönsiskans sång.

Steglitsen förekommer framför allt i de södra och mellersta delarna av Sverige. En del flyttar i oktober–november till Väst- och Sydeuropa. Återvänder i mars-april. En del övervintrar och bildar stora flockar och far omkring och letar mat i trädgårdar och parker. Följande rapporterades från Norrland i juli 1891: En skjuten i Pajala. Från "Våra fåglar i Norden" av bl.a. Erik Rosenberg.

Boet byggs gärna i parker, lövskog där det finns vatten tillgängligt och i fruktträdgårdar men även i skogsdungar där det finns granar och tallar. Under själva bobyggandet sjunger hanen flitigt och honan samlar en-

sam bomaterial och med stor konstfärdighet bygger hon det vackra och välsvarvade boet. Materialet består av fint, ljusfärgat material och flätas stadigt med grenar och kvistar. Det händer att honan smyckar boet och flätar in blomställningar av bland annat förgätmigej

Det är honan som ruvar de 4–6 äggen medan hanen sjunger flitigt från någon gren i närheten. Äggen är svagt grönbå till nästan vita med matt violetteröda och lilablå punkter och småfläckar. De läggs vanligtvis i senare delen av maj.

När ungarna kläcks efter två veckor sjunger hanen alltmera tyst och försiktigt. Matningen sker till en början med insekter för att fortsätta med frön. Och gärna fröer från tistlar och kardborrar. Ungarna är flygga efter ytterligare två veckor. Ofta har steglitsen två kullar om året.

Redaktionen
för Fåglar
i Närke
hoppas att
tidskriften
med det nya
formatet blir
enklare och
tydligare att
läsa. Redak-
tionen består
av Anita
Ahlberg,
Kent
Halttunen
och
Marianne
Johansson.

Foto: Åke Johansson

Vi som gör "nya" **FÅGLAR** i Närke

I DIN HAND håller du i tidskriften **Fåglar i Närke** som ser lite annorlunda ut. Det här är tidningen som når ut till alla över 500 medlemmar i Närkes Ornitologiska Förening.

Tidningen har blivit lite större i formatet och den har ett lite mer omfångsrikt innehåll. Vår ambition med "nya" **FÅGLAR I NÄRKE** är att den ska bli tydligare, den ska bli enklare att läsa och den ska lyfta fram människorna i föreningen som gör viktiga insatser för fåglarna.

Välkommen du som läser **FÅGLAR I NÄRKE**!

Åke Lorin har varit redaktör för **FÅGLAR I NÄRKE** under 13 år. Han har gjort en stor insats tillsammans med övriga redaktionen som gjort att föreningens tidskrift har ett högt anseende runt om i Fågelsverige.

Åke tackar för sig

Nu tackar Åke för sig och det är inte helt enkelt att ta över ansvaret för denna tidskrift som en del medlemmar kallar för "en av Fågelsveriges bästa medlemstidningar".

Tidskriften för Närkes Ornitologiska Förening har skickats ut till medlemmarna sedan föreningen bildades 1978. Den har varit en viktig länk i föreningens verksamhet och fungerat som ett kitt mel-

lan föreningens medlemmar.

Redan när första numret av **FÅGLAR I NÄRKE** trycktes för snart 40 år sedan konstaterade redaktionen och styrelsen att tidningen behövs för att förmedla aktuell information till medlemmarna och för att de ska få ta del av fågelrapporten för landskapet Närke.

Mycket har hänt sedan dess. Den tekniska utvecklingen har skjutit fart under de senaste åren. Numera sprids den aktuella informationen via mobiltelefonens alla funktioner, men snabb information finns också via hemsidor och sociala medier. Trots det står sig **FÅGLAR I NÄRKE**; det är som en kär gammal vän som kommer till oss fyra gånger om året.

Mer plats för bilder

Vi som jobbar med tidningen gör en del förändringar. Den tydligaste förändringen är formatet. Det blir ett lite större format: ett A4-format. Det ger en hel del fördelar, inte minst genom att bilderna ska få en rättvisare behandling.

En annan fördel är att det går att strukturera tidningen lite tydligare: det ska bli enklare att läsa tidningen. Från redaktionen sida har vi också en ambition att lyfta fram människorna i föreningen. Vi vill lyfta fram alla de som gör insatser för fåglarna på olika sätt: inventerar, ansvarar för olika fågelprojekt, ordnar exkursioner

och resor, eller på andra sätt underlättar för oss i föreningen att utöva vårt fågelintresse.

Mycket kommer att vara kvar i tidningen. Vi är glada att bildkonstnären Staffan Ullström fortsätter att teckna våra förstasidor med härliga fågelmotiv. Ordföranden har ordet ska vara kvar liksom de olika krönikörerna. **FÅGLAR I NÄRKE** ska även i fortsättningen vara funktionell: som medlem ska du kunna se vilka exkursioner, möten och resor som föreningen planerar att genomföra. Precis som tidigare ska du få ta del av allt det viktiga som sker kring fågellivet i Närke med omnejd.

Vad vill Du läsa?

I din hand har du nu nya numret. Bläddra, läs och kom gärna med synpunkter. Vad är bra, vad går att förbättra? Vad vill du gärna läsa om i tidningen? Vad vill du absolut inte läsa om? Vi ser fram emot dina synpunkter.

Vi är några som jobbar i redaktionen för **FÅGLAR I NÄRKE** och det är många som bidrar på olika sätt med både bilder och texter. Men vi blir gärna några fler.

Är du sugen på att skriva eller fotografera. Eller har du lust att hjälpa till på annat sätt i det lustfyllda arbetet med **Fåglar i Närke**. Tveka inte: hör av dig till någon av oss i redaktionen: redaktionen@nof-net.se

Så kan tran-skadorna i jordbruket minskas

TRANOR som rastar under hösten kan ställa till med stora skador på närliggande åkrar.

Lovisa Nilsson, från SLU i Grimsö, har studerat hur tranorna rör sig i Kvismareområdet och var de väljer att söka föda.

I sin doktorsavhandling visar hon var och när grödor löper störst risk att skadas. Hon ger också förslag på åtgärder som kan minska konflikterna mellan naturvård och jordbruk.

Tranor, gäss och sångsvanar ökar i antal i Europa tack vare skydd, restaurerade våtmarker, större åkrar och mer höstsådda grödor som erbjuder mat året runt. Tranor och gäss samlas i stora mängder under hösten, främst på platser som erbjuder både våtmarker för övernattningsmark där de kan söka föda. En sådan plats är Kvismaren, sydost om Örebro.

Ökad kunskap

Lovisa Nilsson från Grimsö presenterade sin doktorsavhandling nyligen. I den har hon ökat kunskapen om hur tranor rör sig och hur de väljer platser att söka föda på i jordbrukslandskapet. Eftersom tranor, gäss och svanar har liknande behov och vanor är resultaten intressanta för förvaltningen av de flesta stora betande fåglar.

I arbetet har Lovisa Nilsson sett att det nätverk av skyddade områden (Natura 2000-områden) som har inrättats längs tranornas västeuropeiska flyttväg uppfyller sitt naturvårdssyfte. Samtidigt har hon konstaterat att tranorna inte nöjer sig med att stanna kvar i dessa skyddade marker, utan också letar föda på omkringliggande jordbruksmark. Risken att tranor ska orsaka skördeförluster var därmed större för lantbrukare med marker i närheten av Natura 2000-områden, till exempel i Kvismareområdet.

Kan förvärra

– Det här kan förvärra den intressekonflikt som finns mellan jordbruket och arbetet med att bevara tranor och andra fågelarter som är beroende av Natura 2000-områden. Det är en viktig insikt, för då kan man styra mer åtgärder dit. Ett sätt

Tranor på hösten som söker efter mat går att styra. Det visar Lovisa Nilsson (infällda bilden) från SLU i Grimsö i sin doktorsavhandling. Till exempel går det att inrätta buffertzoner, så kallade avledningsåkrar, för att minska skadorna i jordbruket. Foto: Birdnerds

är att skapa buffertzoner med mer förebyggande åtgärder runt Natura 2000-områden; ett annat är att ge lantbrukare där mer ersättning, säger Lovisa Nilsson.

Lovisa Nilsson har också visat att tranornas beteende styrs av aktiviteter i jordbruket – till exempel typ av gröda, tid sedan tröskning och hur mycket föda en åker erbjuder. Andra saker som påverkar var de väljer att vistas är störningar från människor, till exempel trafik och aktivitet runt hus och gårdar, och avståndet till övernattningsplatserna.

– Stubbåkrar med god tillgång på spill-säd, nära övernattningsplatserna, visade sig ha stor potential att styra tranorna bort från oskördade grödor och på så vis minska risken för skördeförluster.

Större områden

Avhandlingen visar också att storleken på det område som viltförvaltningen tar hänsyn till vid beslut om förebyggande åtgärder inte alltid överensstämmer med det område som tranorna faktiskt rör sig över under en dag. Tranorna använder större områden än vad som tidigare varit känt.

– Detta bör tas med i beräkningen vid beslut om förebyggande åtgärder, såsom ”avledningsåkrar” där tranorna lämnas ostörda och skydds jakt som skrämmar dem från växande gröda.

Samarbete viktigt

Förutom mer kunskap om hur tranor rör sig och söker föda tror Lovisa Nilsson att det är viktigt med ett bättre samarbete mellan olika intressegrupper, till exempel naturvårdare och lantbrukare.

– Dessutom behöver skadeproblematiken och intressekonflikterna hanteras på internationell nivå. Ett sätt att åstadkomma det är att skapa en gemensam förvaltningsplan över nationsgränserna längs med flyttvägen, säger Lovisa Nilsson.

Studierna bygger på inventeringar av tranflockar i jordbrukslandskapet och på data från GPS-försedda tranor i kombination med fältinventeringar av fodotillgång i form av spillsäd och åkrar med grödor i olika stadier (stubbåker, växande gröda, plöjd åker etc.) samt data på var EU:s Natura 2000-områden ligger.

En längre sammanfattning på svenska av avhandlingen: <http://pub.epsilon.slu.se/13850/>

Nyhet!

Kamakura EDV-81 25-55x W

ÅKE —

FRI SÅSOM FÅGELN

Nu slutar nestorn som redaktör för FIN

HAN HAR ALLTID värnat om människorna, naturen och fåglarna. När Åke Lorin valde en fågelförening blev det den då nystartade Närkes Ornitologiska Förening, NOF. Öppenhet var nämligen viktig för Åke och den fann han i NOF 1978.

Sedan dess har Åke Lorin varit en klippa i föreningen och han är också starkt förknippad med allt annat som rör fågellivet i Örebro.

TEXT MARIANNE JOHANSSON FOTO ANITA AHLBERG

Så här berättar Åke om hur hans fågelintresse väcktes till liv:

– Det fanns redan i barndomens Rynninge när mamma matade fåglarna under vinterhalvåret med gammalt bröd och annat som fanns tillgängligt. Fågelfrön fanns inte att köpa som nu, utan fåglarna fick det som var över.

Första fågelboken var "Fåglar i Sverige" av Erik Rosenberg, 1953 års utgåva. Den fick Åke i julklapp 1956.

– Men den skulle delas med min brorsa Björn!

Det var inte bara bilderna han och brorsan lärde sig, även fågellätena lärde de sig genom fågelboken. De lyssnade på fåglarna i fält, läste sedan om ljudet i Rosenbergs bok och såg om det stämde. Om man tänker hur brilliant Åke är på fågelljud så måste det ha varit en bra väg att lära sig på. Kanske ett bra tips för oss andra som har svårt att lära sig trots ljudappar och andra moderna hjälpmedel.

Rosenberg första idolen

I Örebro fanns den moderna ornitologins fader Erik Rosenberg. Den närmaste kontakten med Mäster Erik var när denne passerade hemmet på sin väg ut i vassarna i Rynningeviken. Därför var Erik Rosenberg stor idol för Åke redan från barndomsåren trots att de aldrig träffades.

Åkes familj, när han växte upp, bestod av fadern, Anders S Andersson, som var polis i Örebro och modern Elsa Maria "Maja" Charlotta som var hemmafru. Sedan fanns broder Björn och syster Britt.

Släktnamnet Lorin kommer från morfaderns sida, som har sina rötter i Svanhals och Rökstenen vid Tåkern i Östergötland.

Efter 13 år som redaktör för föreningens tidskrift *Fåglar i Närke* slutar nu Åke Lorin. *Fri* som en fågel, säger han själv.

Namnbytet skedde 1962.

Just det året, 1962, var ett stort år för Åke. Han tog byggnadsingenjörsexamen vid Högre Tekniska Läroverket i Norrköping. Han pendlade med "Gurklisten", den dåvarande tåglinjen mellan Örebro och Norrköping, varje vecka.

– Jag fick arbete vid teknikonsultföretaget Jakobsson & Widmark i Örebro och där blev jag kvar i 40 år, berättar Åke.

FAKTA ■ ÅKE LORIN

NAMN: Karl Anders Åke Lorin, född Andersson.

ÅLDER: 78 år. Född 23 februari 1939.

FAMILJ: Hustrun Kerstin, 80, sonen Torbjörn, dottern Karin, svärson och två barnbarn.

BOR: Villa i Nasta, sydvästra Örebro.

AKTUELL: Avgående redaktör för *Fåglar i Närke*. Gulsparsvinnare 2017.

KIKARE: Handkikare Swarovski 10x42 och tub Kowa.

FAVORITFÅGEL: Rödhake och sädesärla.

DET VISSTE DU INTE:

NTO-are sedan ungdomsåren.

Har spelat blockflöjt och klarinett.

Det var också det året de gifte sig, Åke och Kerstin, i Långbro kyrka i Karlslund. Den minnesvärda bröllopsresan gick till Byxelkrok på Öland då med cyklarna med på tåget från Örebro för att kunna cykla runt på Öland. Det var också det

året som Åke tog namnet Lorin. Som sagt, 1962 var ett mycket händelserikt år för Åke Lorin.

När det gäller engagemanget för fåglarna var det självklart att Åke engagerade sig i Närkes Ornitologiska Förening, NOF. Där har hans "karriär" varit mycket skiftande. Han var under många år cirkelledare för nybörjarkurser. Studiematerial fick han arva av Lars Bagge.

Guide och reseledare

Åke har också varit guide vid bland annat Osetvandringarna på söndagar och vid många uggleekskursioner. Han har också varit reseledare på de många resorna till Falsterbo och Öland med NOF.

Redan 1987 blev han invald som suppleant i styrelsen för NOF. Sedan dess har han haft flera viktiga förtroendeposter: han har bland annat varit ordförande under åtta år och redaktör för föreningens tidskrift *Fåglar i Närke* i 13 år.

– Som redaktör har jag deltagit i de flesta av NOFs styrelsemöten under åren som gått, berättar Åke.

När *Fåglar i Närke* gick över till nya layoutprogrammet Indesign har mycket tid, arbete och kraft gått åt för att Åke ska lära sig systemet. Ytterligare en komplikation i tidningsarbetet har varit att lägga rätt saker på rätt plats eftersom det inte

(forts)

316

Så många fågelarter har Åke i anteckningsböckerna

(forts)

varit färgsidor överallt i tidningen.

– Dessutom är jag helt självlärd, berättar han.

Åke Lorin är inte någon "artjägare" utan håller sig helst inom Närkes gränser för att titta på och kryssa fåglar.

– Men vi åkte till Kristinehamn och kryssade den svarthalsade trasten för några år sedan. Så lite utanför gränserna blir det ibland, flikar fru Kerstin in.

Noggranna anteckningar

Åke noterar mycket noggrant i sina anteckningsböcker vilka fågelarter han sett, vilka platser han varit på och han noterar också väderförhållanden. Antalet Sverige-kryss är över 300, noga räknat 316 stycken sedda fågelarter. Numera är det fågelboken "Fågelguiden" som gäller. På nätet finns xeno-cantos hemsida, den fungerar bra.

Tjäder- och orrspel tillhör Åkes favoriter.

– Om man bara inte behövde gå upp så tidigt, säger Åke.

– Eller varför inte en majmorgon i Oset eller Kvismaren när solen börjar värma lite och fågel-sången ljuder alldeles bedövande, då är det som vackrast. Eller en tidig morgon på sjön Väringen vid sommarstugan med metspö och kikare, då är också livet värt att leva!

Resorna med Närkes Ornitologiska Förening har alltid varit något av höjdarna för Åke. Samvaron med andra skådare har alltid varit mycket trevligt.

Åke Lorin har alltid varit noga med att föra anteckningar om sina fågelobservationer: arter, platser och vädret.

Noggrann, kun-nig, påläst, omsorgsfull och omtänksam. Det är ord som passar in på Åke Lorin. Nu tackar Åke för sig och avgår som redaktör för tidskriften "Fåglar i Närke" efter tretton år vid rodret. Som "gammal" NOFare kan Åke inte sluta helt utan erbjuder sig hjälpa till med vad som behövs. Det är Åke i ett nötskal. Saknaden kanske blir mindre när man vet att Åke guidar vid nästa exkursion.

– Nu blir man fri såsom fågeln, säger Åke med ett brett leende.

ÅKE UTSÅGS TILL ÅRETS GULSPARV 2017

ÅKE LORIN blev i år utsedd till Årets Gulspurv av Närkes Ornitologiska Förening.

Han fick ta emot priset i samband med föreningens årsmöte.

Åke Lorin får priset för att han generöst tagit emot nya skådare och delat med sig av sina kunskaper under föreningens snart 40-åriga historia.

Priset består av 5 000 kronor och en snygg akvarell av konstnären Stefan Gustafson.

För fyra år sedan instiftade Närkes Ornitologiska Förening, NOF, ett pris som kallas Årets Gulspurv. Priset ska gå till någon som gjort stora insatser för fågelintresse, fågelskydd eller fågelforskning.

I år fick Åke Lorin ta emot priset i samband med föreningens årsmöte.

– Jag tycker man kan kalla Åke Lorin för en nestor, berättar Marianne Johansson som arbetat under många år tillsammans med Åke både i styrelsen och i redaktionen för vår tidskrift Fåglar i Närke.

Men livet består ju inte bara av fåglar. ÖSKs hemmamatcher, både fotboll och bandy, är något som Åke aldrig missar på Behrn Arena. Även handbollen är viktig, men då mera bekvämt via tv-kanalerna hemma i soffan.

Noggrann, kun-nig, påläst, omsorgsfull och omtänksam.

Det är ord som passar in på Åke Lorin. Nu tackar Åke för sig och avgår som redaktör för tidskriften "Fåglar i Närke" efter tretton år vid rodret. Som "gammal" NOFare kan Åke inte sluta helt utan erbjuder sig hjälpa till med vad som behövs. Det är Åke i ett nötskal. Saknaden kanske blir mindre när man vet att Åke guidar vid nästa exkursion.

– Nu blir man fri såsom fågeln, säger Åke med ett brett leende.

4 röster om Åke Lorin

"Åke är en riktig slitvarg i föreningslivet. Han är otroligt pålitlig och vi har haft mycket roligt ihop. Det är bara att gratulera honom, han är väl värd priset."

– Staffan Åkeby, tidigare ordförande i NOF

"Åke har ett unikt engagemang för föreningen. Hans arbete med föreningens tidskrift Fåglar i Närke är beundransvärt. Han är en sann idealist som varit en stor tillgång i NOF, och han är en av de som aktivt öppnat föreningen för kvinnor och ungdomar."

– Ove Pettersson som funnit med i föreningen sedan den bildades 1978

"Åke är en mycket noggrann person, han har gjort en mycket stor insats för föreningen och för Fåglar i Närke där han varit otroligt ambitiös. Han är också mycket sympatiskt och lätt att umgås med."

– Leif Sandgren som varit med i föreningen under många år

"Han har funnits i föreningen ända sedan den bildades för snart 40 år sedan och namnet Lorin är starkt förknippat med NOF. Åke är en typisk föreningsmänniska som ofta jobbat i det tysta."

– Åke Pettersson, som var med och bildade NOF

Så här lyder motiveringen till Gulsparvpriset:

”Årets Gulspurv 2017 går till en person som på många sätt är starkt förknippad med Närkes Ornitologiska Förenings snart 40-åriga historia. Det går till en person som på många olika sätt bidragit till en öppen och välkomnande förening. Det går till en person som generöst tagit emot nya fågelskådare, delat med sig av sina rika kunskaper under otaliga exkursioner och resor, och som förvaltat föreningens vitalitet genom att först vara ordförande och sedan redaktör under flera decennier. Årets Gulsparvpris går till en nestor bland fågelskådarna i Närke.”

Tidigare pristagare: 2014 Olle Liljedahl, 2015 Märkplats Venan, 2016 Annika Lorin, Åsa Bengtsson och Ami Sundén.

Resultatet av **myrfågel-** **inventeringen** ska äntligen bli klart

FÖR ÅTTA år sedan genomförde ett stort antal fågelskådare en omfattande inventering av myrarna i Örebro län.

Inventeringsresultatet granskades, sammanställdes och lämnades över till Länsstyrelsen. Sedan hände ingenting.

– Jag hoppas den ska kunna bli klar och publiceras i vår, säger Johan Wretenberg på länsstyrelsen.

I början av 1980-talet genomförde ett 50-tal fågelskådare en inventering av myrarna i Örebro län. Tanken var att studera vilket fågelliv som fanns på myrarna.

För åtta år sedan, år 2009, beslutade länsstyrelsen göra om samma inventering. Samma myrar skulle inventeras med samma metod för att kunna se om det skett förändringar. En viktig fråga var om myrarna håller på att växa igen, bland annat på grund av det förändrade klimatet.

Ett stort antal fågelskådare engage-

rades för att inventera myrarna. Det handlade om att dels inventera dessa dels en gång tidigt på våren, och dels en gång under sommaren för att få med alla de viktiga häckande fågelarterna.

Fågelskådarna tog sig an sina inventeringsuppdrag med stort engagemang. De fick också betalt, blygsamt men ändå, för inventeringstimmarna. Sedan skickade de in rapportblanketter och bilder från myrarna.

Thomas Eriksson engagerades för att kvalitetssäkra alla observationer och för att sammanställa alla viktiga data. Ett färdigt underlag lämnades över till länsstyrelsen redan 2010. Men sedan hände ingenting.

– Jag har ett dåligt samvete för detta, men nu ska det äntligen bli av, säger Johan Wretenberg.

Han berättar att han fått tag på en person som kan ta sig an att göra en layout på rapporten, och den ska färdigställas och kunna publiceras under våren.

Oscar Axelsson är ledare för ungdomsgruppen inom Närkes Ornitologiska Förening, och i vår blir det flera spännande exkursioner.

Spännande **exkursioner** för ungdomar

Närkes Ornitologiska Förening erbjuder alla fågelintresserade ungdomar flera spännande exkursioner i vår.

Det blir en skogstur för att hitta orre och tjäder, en kryssartävling i form av Fågeltornskampen och en tur för att lyssna på alla nattsångare.

– Alla är välkomna att delta, det krävs inga förkunskaper, säger Oscar Axelsson som ansvarar för ungdomsgruppen.

Nu återuppstår den ungdomsgrupp som Närkes Ornitologiska Förening haft tidigare år. Oscar Axelsson har tagit på sig ansvaret att leda gruppen som är öppen för alla fågelintresserade ungdomar.

I vår har Oscar planerat in flera spännande exkursioner:

Lördag 8 april Skogsfåglar (morgonexkursion)

Lördag 6 maj Fågeltornskampen (kl 05–13)

Lördag 3 juni Nattfågellyssning (kvällsexkursion)

– Alla som är fågelintresserade är hjärtligt välkomna att delta. Man behöver inga förkunskaper och tanken är att vi ska ha kul och lära oss mer om fåglarna och deras läten, säger Oscar Axelsson.

De ungdomar som är intresserade att delta i ungdomsgruppen och/eller vill delta på en eller flera exkursioner får gärna höra av sig till Oscar Axelsson,

073-092 00 70

oscar-axelsson@hotmail.com

Då blir det lättare att planera transporter med mera. Plats för samling och exakt tid kommer att meddelas senare på hemsidan. Håll utkik under aktiviteter.

**Upplev naturen närmare
med en kikare från oss**

Välkommen in!!

kikarproffsen **A-FOTO**
BUTIK & ATELJÉ

Filarevägen 3 (Lillån) 019-250623 www.a-foto.se

FÖRSTA OBSER AV 133 E

Denna mindre sångsvan med gul benring 133 E upptäcktes av Jan Andersson i Tysslingen. Denna färgmärkt sångsvan har tidigare haft en gul halsring. En vecka senare fotograferade Torbjörn Arvidson samma mindre sångsvan.

Foto: Torbjörn Arvidson

■ På morgonen den 4 mars upptäckte Jan Andersson en mindre sångsvan med en gul färgring runt ena benet vid Norra tornet i Tysslingen. Den var märkt 133 E. Det visade sig vara en mindre sångsvan som var märkt i Holland 2011. Jan Anderssons upptäckt av den märkta mindre sångsvanen är det första observationen i Sverige.

De mindre sångsvanarna kom tidigt till Tysslingen i år. Leif Eckmann upptäckte hela 14 stycken mindre sångsvanar när han stod och spanade vid Norra Tornet i Tysslingen den 4 mars. Jan Andersson räknade svanar vid Ruinen på morgonen, men tog sedan sin kamera och begav sig till tornet. Där lyckades han fotografera en av de mindre sångsvanarna som hade en gul färgring runt vänster ben.

Via rapporteringssidan geese.org kan man se att denna mindre sångsvan ringmärktes den 8 januari 2011 i Holland av Peter de Vries. Svanen en gul halsring med beteckningen 133 E och fick även den gula benringen. Det finns uppgifter att just denna sångsvan också hade en gps-logger, men det finns inga mer uppgifter om detta. Kanske fick man inte utrustningen att fungera? Den mindre sångsvanen sågs första vintern i norra Jylland, den sista observationen är den 8 mars 2012. I november var svanen tillbaka i Holland och fanns kvar där över vintern. I november 2013 observerades 133 E i norra Tyskland, i januari 2014 i Holland och i februari hade den flyttat sig till södra Jylland i Danmark.

Den 7 december 2015 såg man den mindre sångsvanen åter i Holland. Nu konstaterade man att den tappat sin gula halsring, men det gick att läsa av den via benringen. Nästa observation är 28 januari 2016 i norra Tyskland. Nästa tillfälle den ses är i Lettland den 25 mars 2016.

I år ansvarar Stiftelsen Tysslingen för att köra ut svanmaten. Det sker via en fyrhjuling och ett släp. Totalt körs det ut cirka 30 ton till svanarna.

Foto: Kent Halttunen

Nyordning med svanmaten i Tysslingen

I ÅR HAR länsstyrelsen tagit ansvar för att bekosta maten till sångsvanarna i Tysslingen. Det innebär också att den sprids på flera olika platser bland annat vid Norra Tornet.

En del tycker det är bra, andra vill gärna ha svanarna samlade på en och samma plats vid besöksplatsen Ruinen.

– Vi får se hur det funkar i år och dra slutsatser av det, säger Lasse Borgström på Stiftelsen Tysslingen.

När du läser detta sjunger svanrasten i Tysslingen på de sista dagarna. Oavsett vädret brukar svanarna flyga från sjön i början av april.

Ändrade förhållanden

I år har det varit lite förändrade förhållanden. Länsstyrelsen bekostar svanmaten, medan Stiftelsen Tysslingen ansvarar för att sprida korn och annat till svanarna. Under våren har maten körts ut på flera olika platser, bland annat vid Norra Tornet. Anledningen till länsstyrelsens engagemang är att man vill se

om man kan minska skadorna i jordbruket.

– Vi får se det här som ett prövoår, och sedan utvärdera vad som fungerat bra och vad som kan förbättras, säger Lasse Borgström, verksamhetsledare på Stiftelsen Tysslingen.

Räkningen av sångsvanarna varje morgon är ett också ett ansvar för Stiftelsen Tysslingen, den sköts av Helny Olsson. Ur ornitologisk synpunkt är det inte viktigt att räkna varje dag, men för att locka besökare kan det vara en fördel att ha bra dagssiffor.

På plats sex helger

Närkes Ornitologiska Förenings ansvar är att guida besökare på helgen. Under sex helger, varje lördag och söndag, finns guider från föreningen på plats mellan klockan 9 och 13 och hjälper de intresserade att hitta rätt bland alla svanar och andra vårfåglar.

FAKTA ■ TYSSLINGEN

Norra delen av Tysslingen är norra Europas största rastplats för sångsvanar. Här passerar och rastar cirka 8 000 sångsvanar varje vår, det sker under 4-6 veckor. Detta är ett mäktigt skådespel som också varje år lockar tusentals besökare till Rånne. Stiftelsen Tysslingen räknar med att cirka 12 000 personer besöker svansjön under några intensiva veckor i mars och början av april. Den 17 mars i år noterades den högsta dagssiffran någonsin. Då räknades det in 5 403 sångsvanar in vid matningen i Rånne.

– Jättekul att vara på plats, besökarna är så glada att titta i en tubkikare och få lite info om alla fåglar, berättar Thord Eriksson, en av de många guider som ställer upp ideellt.

Fåglar
i Narke

Förhoppningsvis ska besökarna i Kvismaren slippa se den här synen med igenväxta gång- och cykelvägar. De ansvariga lovar bättring redan den kommande sommaren.

Foto: Anita Ahlberg

Nu ska det bli bättre ordning i **Kvismaren**

UNDER SOMMAREN 2016 riktades det en hel del kritik mot skötseln i Kvismaren. Det handlade bland annat om att man slog en del ängar i bästa häckningstid, att vattnet i Östra Kvismaren tömdes alldeles för tidigt och att gång- och cykelvägar var igenväxta.

Mats Rosenberg, kommunbiolog i Örebro, fick rycka ut och förklara. Kritiken mynnade också ut i två möten under hösten som förhoppningsvis ska leda till en rad förbättringar av Kvismaren, bland annat ska ett naturvårdsråd bildas.

TEXT ULF JORNER OCH JAN SONDELL

Kvismaren är en av Sveriges bästa och mest kända fågelsjöar, med ett stort antal olika naturtyper. Det vi som besöker sjöarna och våtmarkerna kanske inte tänker så mycket på är att miljön till mycket stor del är resultatet av ett stort restaureringsarbete. Och att arbete också krävs för att underhålla denna investering.

Delat ansvar

Naturreservatet är länsstyrelsens ansvarsområde, men under många år har Örebro kommun haft ansvaret för underhållsarbetet. Dessutom äger inte stat eller kommun den aktuella marken, utan det gör enskilda lantbrukare.

Det hela har dock fungerat relativt bra, fram till sommaren 2016. Vad som då hände fick många att reagera och både Kvismare fågelstation och Närke Ornitologiska Förening, NOF, påtalade bristerna i skrivelser till länsstyrelsen.

Vad som skett sammanfattas på ett utmärkt sätt av Jan Sondell, aktiv i Kvisma-

ren sedan Erik Rosenbergs tid:

År 2016 var nederbördsfattigt och sjöbottnarna söder om kanalen i både Västra och Östra Kvismaren blev helt uttorkade redan tidigt under häckningssäsongen. Bland annat misslyckades häckningarna av svarttärna och dvärgmå, vilket var mycket olyckligt eftersom dessa arter byggt upp en stadig närvaro i Kvismaren på senare år.

Orsaken till uttorkningen var dels dålig tillsyn och dels oklarheter i relationerna mellan markägarna och länsstyrelsen i reservatet. Personal utan kunskap om vattenreglering och lokala förhållanden har tyvärr skött tillsynen.

Säkra vattenståndet

Nu behövs förutom ökade kunskaper om hydrologin i Kvismaren också kravspecifikationer för vilka vattenstånd som ska eftersträvas i de 7–8 olika delområdena och regler för hur dessa vattenstånd ska kunna kvalitetssäkras. Kommunikationen

mellan myndigheter och ideella naturvårdare måste också förbättras.

Resultatet av vår aktion blev ett möte med kommunen och länsstyrelsen i september, där vi också påpekade brister i vad som på byråkratspråk kallas besöksanordningar, till exempel söndriga stättor och igenväxta stigar. Vi efterlyste också en ansvarig kontaktperson, någon som snabbt kunde ta tag i akuta situationer.

Upprustning igång

En del saker har redan skett: Beslut om upprustning av stigar, torn och stättor har tagits och i vissa fall redan åtgärdats.

Länsstyrelsen kommer att bilda ett naturvårdsråd för information och diskussion.

Man kommer också att anordna en fältvandring i reservatet i vår, en åtgärd som vi önskade redan förra året.

En ny skötselplan är en mer långsiktig åtgärd, som vi hoppas på. Någon ansvarig person har ännu inte utsetts, men vi kommer att ligga på.

En positiv sidoeffekt av allt detta är att Kvismare fågelstation och NOF kommer att samarbeta närmare, bland annat kring övervakning av vattenstånd. Vi kommer också att träffas regelbundet.

Och det finns en del ytterligare på planeringsstadiet som vi kommer att återkomma till.

ATLASINVENTERING BLIR Närkes Fågelvärld

ARBETET med att analysera, kvalitetssäkra och sammanställa resultatet av den omfattande Atlasinventering har tagit nya steg framåt.

– Vi har fått till en tydlig struktur för innehållet i boken och det kommer att underlätta det fortsatta arbetet.

– Och så tycker jag vi har fått till en bra titel för boken, **Närkes Fågelvärld**, berättar projektledaren Ronnie Lindqvist.

TEXT KENT HALTTUNEN

Boken kommer bli ett verk på cirka 400 sidor. Huvudinnehållet blir naturligtvis en beskrivning av vad som hänt med de häckande arterna under de senaste 30 åren. Har de ökat eller har de minskat i antal?

Andra viktiga delar i innehållet blir:

- ✓ Närkes ornitologiska historia
- ✓ Erik Rosenberg betydelse för Närke
- ✓ Förändringar i landskapet
- ✓ Roster från inventerarna
- ✓ Arter som försvunnit

Bokverket kommer också att innehålla en förteckning över alla inventerare som bidragit med värdefullt arbete och naturligtvis också en litteraturhänvisning. Till presentationen av de häckande arterna finns också historiska fakta.

– Vi har fått tillgång till Ornitologiska Klubbens bibliotek, dessutom finns det en hel del annat som är skrivet och presenterat om fåglarna i landskapet, berättar Ulf Jorner som är ansvarig för att plocka fram historiska fakta till Närkes Fågelvärld.

– Tanken är att det blir en liten ruta i boken i anslutning till arterna där det finns hänvisningar om sådant som kan vara intressant om arten, till exempel när den observerades för första gången i Närke, fortsätter han.

Pengabekymmer

Projektledaren Ronnie Lindqvist berättar att han sökt pengar från många olika intressenter. Ett bekymmer har varit att många kan tänka sig att stödja projektet, men de kan inte ge bidrag för tryckningen.

– Synd, för det kommer att vara det som kostar pengar, konstaterar Ronnie.

Till boken finns nu också en idé till lay-

Vad har hänt med häckfågarna i Närke under de senaste 30 åren? Det ska "Närkes Fågelvärld" ge svar på och arbetet går stadigt framåt, berättar Ronnie Lindqvist.

out. Varje art kommer att presenteras på att uppslag. På uppslaget kommer det att finnas bilder på arten, en huvudtext och grafik som berättar utvecklingen för arten under de 30 senaste åren och dessutom en historieruta.

Arbetsgruppen för Närkes Fågelvärld har efterlyst bilder till boken från alla duktiga fotografer. Det ska helst vara bilder på arterna med häckningskriterier, men även andra bra bilder på de häckande arterna i Närke välkomnas. Gensvaret har varit fantastiskt bra.

– Vi har fått in jättemånga bra bilder och det är enormt glädjande, men ännu saknas några arter, säger Ronnie Lindqvist.

Kvalitetssäkring

En sak som tagit längre tid än beräknat är kvalitetssäkringen av inventeringen, alltså en genomgång av alla observationer för att säkerställa att dessa är i rätt ruta, och att det är rätt häckningskriterium. Det arbetet pågår för fullt, liksom framställningen av kartmaterialet.

– Uppgifterna för inventeringen som genomfördes under åren 1974–1982

fanns bara som ett pappersark och det har varit ett pyssel att få över det i digital form vilket tagit lite tid, men vi har stor hjälp av länsstyrelsen, förklarar Ronnie.

Webbpubliceras

Tanken är också att delar av resultatet av Atlasinventeringen ska publiceras efter hand på hemsidan för Närkes Ornitologiska Förening. På så sätt hoppas arbetsgruppen att det ska bli lättare att marknadsföra projektet. Det blir också en möjlighet för att intresserade att lämna synpunkter på resultatet.

– Det kanske finns de som sitter på specialkunskaper om arter i landskapet som kan bidra med fördjupningar, menar Ronnie.

– Jag tycker att arbetet är väl igång, och vi ska ro det här viktiga arbetet i land, säger projektledaren Ronnie Lindqvist.

Arbetsgruppen: Ronnie Lindqvist, Michael Andersson, Ulf Jorner, Billy Höglund, Rolf Hagström, Daniel Gustavsson, Per Linderum Karlsson och Kent Halttunen.

FAKTA ■ ATLASINVENTERINGEN

Mellan 1974 och 1984 genomfördes en Atlasinventering i hela Sverige. Det gjorde de duktiga ornitologerna även i Närke. En Atlasinventering är ett annat ord för häckfågelinventering. Det har alltså inget att göra med hur många fåglar det finns utan bara vilka arter som häckar i landskapet. I Närke hette atlaschefen vid förra inventeringen Ragnar Nilsson. Närke blev ett av de allra bäst inventerade landskapen i den nationella Atlasinventeringen.

Åren 2006–2014 är det dags att åter inventera landskapet på häckande fågelarter och se vad som har hänt med fågelfaunans utbredning under de gångna decennierna. Atlaschefer vid denna omgång var Ronnie Lindqvist och Michael Andersson. Närke delas in i rutor som är 5x5 kilometer stora, det finns 180 rutor i landskapet. Inventerarna går igenom vilka arter som finns observeras i respektive ruta och genom inventeringen får man också fram vilka arter som häckar inom rutan. Nu är själva inventeringsarbetet avslutat och arbetet med att analysera, värdera och sammanställa resultatet har påbörjats. Det kommer att bli en bra temperaturmätare hur det går för Närkes häckfåglar.

Vi behöver fler fågelbilder

■ Arbetsgruppen för Atlasinventeringen har fått ett fantastiskt gensvar för uppropet om hjälp med bilder till bokverket Närkes Fågelvärld. Trots det saknar vi fortfarande en del arter. Titta på listan och se vad du kan bidra med. Bilderna skall vara tagna i Närke under häckningstid 2004–2016 och helst anknyta till ett häckningsbeteende, till exempel sång/spel, bobygge eller matning av ungar. Ju högre häckningskriterium, desto bättre. Här är de arter som saknas:

- ✓ Stjærtand
- ✓ Järpe
- ✓ Vaktel
- ✓ Rapphöna
- ✓ Smådopping
- ✓ Rödröm
- ✓ Kungsörn
- ✓ Brun glada
- ✓ Ångshök
- ✓ Duvhök
- ✓ Sparvhök
- ✓ Lärkfalk
- ✓ Vattenrall
- ✓ Småfläckig sumphöna
- ✓ Mindre sumphöna
- ✓ Ångsöplärka
- ✓ Järnsparv
- ✓ Rödvingetrast
- ✓ Vassångare
- ✓ Busksångare
- ✓ Rörsångare
- ✓ Trastsångare
- ✓ Härmsångare
- ✓ Årtsångare
- ✓ Grönsångare
- ✓ Gransångare
- ✓ Entita
- ✓ Tofsmes
- ✓ Kornknarr
- ✓ Strandskata
- ✓ Ljungpipare
- ✓ Brushane
- ✓ Enkelbeckasin
- ✓ Rödspov
- ✓ Storspov
- ✓ Dvärgmås
- ✓ Svarttärna
- ✓ Tamduva
- ✓ Skogsduva
- ✓ Berguv
- ✓ Slaguggla
- ✓ Päruggla
- ✓ Jorduggla
- ✓ Gråspett
- ✓ Mindre hackspett
- ✓ Sommargylling
- ✓ Varfågel
- ✓ Nötkråka

Vill du vara med och illustrera Närkes Fågelvärld? Skicka i så fall dina bilder till vår bildredaktör, Billy Lindblom, billy_90lindblom@hotmail.com. Vi kan tyvärr inte att betala för de bilder som vi använder, och vi kan naturligtvis inte garantera att just dina bilder kommer till användning. Självklart kommer fotografens namn att anges i anslutning till varje bild. Ta chansen att få dina bilder publicerade i ett verk av bestående värde och samtidigt hjälpa till att få fram en högklassig publikation!

Johan har alltid rätt...

På Facebook finns flera olika grupper där medlemmarna diskuterar fåglar. Ibland är det kluriga frågor, och en som ofta är med och svarar och dessutom alltid har rätt är Johan Åhlén från Örebro.

PÅ FACEBOOK finns flera olika grupper som handlar om fåglar. En av de allra största är Fåglar inpå Knuten. Den har över 17 500 medlemmar.

En av de som administrerar gruppen och som också svarar på kluriga frågor är Johan Åhlén från Örebro.

TEXT OCH FOTO KENT HALTTUNEN

– Jag tror framgången kommer av att många finns på Facebook, och så får man alltid svar väldigt snabbt på sina frågor, förklarar Johan Åhlén.

För den som är intresserad av fåglar och fågelkunskap finns flera grupper på Facebook. Där finns bland annat grupperna Vår skådarvärld, Artbestämning av fåglar, Vilken fågel och Fåglar inpå Knuten.

Några av grupperna drivs av BirdLife Sverige/SOF och där är Johan Åhlén en av de som administrerar gruppen och som svarar på de frågor som kommer om artbestämning och annat.

Mer än 17 500 medlemmar

– Fåglar inpå Knuten är den största gruppen och den växer fort. Gruppen har över 17 500 medlemmar. Det vittnar om ett stort fågelintresse runt om i Sverige, förklarar Johan.

Han tror att framgången bakom grupperna är att de som skickar in bilder och frågor oftast får svar inom några minuter.

I grupperna finns allt från nybörjare som inte vet så mycket om fåglar men som lyckats fånga något på bild som de gärna vill ha svar på. Och så finns det erfarna skådare som vill ha hjälp med artbestämningar eller åldersbestämningar som kan vara lite klurigare.

– Vi är några som försöker svara hyggligt snabbt, men det finns många på nätet som hjälper till. Det är bra att man kan hjälpas åt, säger Johan.

Många som följer grupperna konstaterar också ganska snart att Johan Åhlén inte bara är snabb och skicklig på att artbestämma de mest kluriga fåglar. Han har också alltid rätt.

– Jag har alltid varit intresserad av att titta på fåglar på bild, det har gett mig en stor erfarenhet att förstå vad det är för art som är fotograferad och avbildad, säger han.

Utmärkt redskap

Det har till och med gått så långt att många brukar fråga efter Johans åsikt när det är som allra klurigast.

– Ja, men det är ju kul att mina kunskaper efterfrågas och att jag kan bidra.

Johan ser grupperna på Facebook som ett utmärkt hjälpmedel för att kunna hjälpas åt att artbestämma fåglar. Fler och fler skickar in bilder direkt från fältet och frågar om de kan få hjälp med artbestämning eller ålder eller kön.

– Det är ett bra och snabbt sätt att hjälpa varandra, säger Johan.

Historiskt när första skådarpuben genomfördes

I slutet av februari genomförde Närkes Ornitologiska Förening en skådarpub, den första i föreningens snart 40-åriga historia.

På Harrys vid Hamnplan samlades 16 personer för lite trevlig social samvaro och för att nöta en del fågelkunskap.

– Det här var trevligt, det gör vi om, sa Lars Johansson som tog initiativet till skådarpuben.

På många andra platser i landet arrangeras uppskattade skådarpubaftnar. Det fick styrelsen för Närkes Ornitologiska Förening att också tänka i samma banor. En kväll där skådare kan träffas under lite otvungna former.

Lars Johansson, som sitter i styrelsen, fick uppdraget och träffade en uppgörelse med restaurangen Harrys vid Hamn-

På skådarpuben i februari var det trevlig samvaro och så fick pubbesökarna gnugga fågelkunskaper. Foto: Kent Halttunen

plan i Örebro. I slutet av februari var det dags för den historiska kvällen. Redan vid 18-tiden droppade de första skådarna in. Restaurangen erbjöd ett rabatterat pris för en hamburgare och en öl. Det fanns naturligtvis även alkoholfria alternativ.

Gåtor och ordlekar

Lars Johansson har laddat upp med en klurig ordlek om fåglar som fungerade som uppvärmning för de hugade besökarna. Sedan tog Kent Halttunen vid och skådarna fick möjlighet att testa sina fågelkunskaper. Det blev både bildgåtor och chans att testa sina kunskaper på fågelljud.

– Bra initiativ, det kommer jag gärna fler gånger på, sa Gunilla Persson som var en av besökarna på skådarpuben.

– Kul, och roligt att så många kom, menade Lars Johansson som lovade att återkomma med en ny skådarpub under våren.

NOFs vitfågelkurs avslutades med en exkursion i Stockholm där deltagarna spanade efter trutar och måsar. På bilden syns Åsa Bengtsson, Khrister Tengelin, Sandra Tengelin och kursledaren Ronnie Lindqvist.

De fick lära sig mer om vitfåglar

I BÖRJAN av året genomförde Närkes Ornitologiska Förening en kortutbildning om vitfåglar.

Kursen avslutades med en exkursion till Stockholm, och där fick kursdeltagarna chans att gå igenom gråtrut, fiskmåsar och skrättmåsar i alla årsklasserna, dessutom studera två unga havstrutar.

– Nu har jag lärt mig att verkligen titta igenom alla trutar och måsar, säger Anita Ahlberg som var en av kursdeltagarna.

TEXT OCH FOTO KENT HALTTUNEN

Kortutbildning om vitfåglar som Närkes Ornitologiska Förening arrangerade startade med en teorikväll. Det blev ytterligare en teorikväll där kursledaren Ronnie Lindqvist i ord och bild förklarade de olika årsklasserna på gråtrut och de andra vitfågeln.

– Trutar är ett komplext område, och de individuella variationerna är stora. Därför tycker jag det är extra intressant, förklarade Ronnie.

De tio deltagarna fick chansen att gå in närmare på hur man kan åldersbestämma gråtrutarna, vilka karaktärer man ska tit-

ta efter. Det blev också en genomgång av kaspisk trut, medelhavstrut, vittrut och vitvingad trut.

Utbildningen avslutades med en exkursion till Stockholm för att se om teori och verklighet går ihop.

– Idag fick jag verkligen chansen att titta efter gråtrutarnas ”fönster” på vingarna, berättar Sandra Tengelin som deltog på resan till huvudstaden.

Trutar och måsar

Runt Stockholms ström fanns det gott om trutar och måsar att studera i alla olika åldersklasser.

– Nu känner jag att jag är lite säkrare, menade Åsa Bengtsson.

Efter att ha gått igenom alla vitfåglar blev det möjlighet att promenera runt en del av Djurgården. Vid Hundudden fick deltagarna bland annat se en smådopping.

På hemvägen blev det ett stopp vid Råstasjön. Där fanns förutom rörhönor också en kul vattenrall. När någon klappade i händerna kom den fram till fötterna i hopp om att det skulle finnas mat.

– Jag tycker det bästa med kursen har varit att alla deltagare är så hängivna och vetgiriga. Det är riktigt kul, säger kursledaren Ronnie Lindqvist.

Så här har utvecklingen varit bland gräsänder i Örebro sedan år 2000. Tord Larsson och Lennart Wiklund har inventerat gräsänderna längs Svartån sedan 1967.

Tord och Lennart har inventerat Örebro's gräsänder i 51 år

I 51 ÅR i rad har Tord Larsson och Lennart Wiklund räknat gräsänder längs Svartån i Örebro.

Sedan 1967 går de ut under en dag i januari och räknar av alla änder, från hängbron i Örnsro till Oset.

– Tja, vi började en gång och så har det bara fortsatt genom åren, berättar Tord Larsson.

TEXT OCH GRAFIK KENT HALTTUNEN

Det hela började med att den då unge örebroaren Tord Larsson fick kontakt med andra fågelskådare runt om i landet. Han fick höra talas om den internationella midvinternräkningen av sjöfåglar. Tord tog kontakt med Lunds universitet och började göra sin del av inventeringen. Han räknade änder, främst gräsänder, längs Svartån med biflöden.

Ganska snart anslöt sig Lennart Wiklund, och när Tord Larsson flyttade till Göteborg 1979, fick Lennart Wiklund ta över ansvaret för inventeringen. Elva år senare var Tord tillbaka till hemstaden och då blev det gemensam räkning igen.

– Det är som en återkommande trevlig gemenskap för oss, och så är det kul att

kunna hålla igång en inventering så här pass många år också, berättar Tord Larsson.

Under många år var det runt 700 gräsänder i det inventerade området. Men så började antalet öka och i mitten av 2000-talet var antalet uppe i cirka 2 500 gräsänder. De senaste åren har det dock minskat något igen. Vid årets inventering observerades 1 923 gräsänder. Det var ovanligt många detta år vid Bygärdesbäcken.

Två av tre är hannar

– Fördelningen mellan hannar och honor har varit lika genom åren. Det är ungefär 66 procent hannar och resten honor, berättar Lennart Wiklund.

– I de stora samlingarna av gräsänder är det alltid många fler hannar, medan man i de små grupperna ofta ser gräsänderna i par, fortsätter han.

Som inventerare av gräsänder får Tord Larsson och Lennart Wiklund också stifta bekantskap med en del udda gräsänder. I år var det till exempel två ljusbruna individer och en ganska mörk hane med en vit fluga på halsen. Den sistnämnda är en gräsand som Tord och Lennart känner igen sedan tidigare.

Kjell Johansson, suverän ekoskådare under tävlingsåret 2016, vid prisutdelningen.

Kjell Johansson cyklade ihop fantastiska 218 arter

Kjell Johansson vann ekoskådnings-tävlingen 2016 på smått fantastiska 218 arter, och raderade ut förra årets rekordnotering på 212 arter.

Priset tog han emot vid NOFs inomhusmöte i januari.

Och redan är årets ekoskådnings-tävling igång. Du kan hoppa på tävlingen när som helst under året – det är en härlig upplevelse att cykla och skåda fåglar.

För fem år sedan drog Närkes Ornitologiska Förening igång krysstävlingen Ekoskådning i Närke. Varje år sedan dess har ett antal skådare valt att ibland välja cykeln, eller andra miljövänliga transportmedel (promenera eller åka kollektivt) istället för att ta bilen ut till fågelmarkerna.

Totalt har 26 olika skådare deltagit i tävlingen genom åren. Det brukar vara 10–12 skådare varje år. Några skådare faller ifrån, och några kommer till vid varje omgång.

Den bästa bilåkande skådaren i Närke under året blev Johan Åhlén med 228 arter.

Priset till bäste ekoskådare delades ut i samband med NOF:s inomhusmöte torsdagen den 19 januari. Två i tävlingen blev Thord Eriksson som hade en bra höst och tangerade förra årets segrarresultat 212 arter. Trea blev Staffan Gustavsson på 183 arter.

Nu kör NOF igång med en ny omgång med ekoskådande. Reglerna är de samma som förra året. Det gäller att kryssa så många arter som möjligt på ett miljövänligt sätt: cykla, gå eller åka kollektivt (eller kombinera dessa färdssätt).

Regler och tävlingsformulär hittar du på hemsidan.

Resultat ekoskådning i Närke -16:

1. Kjell Johansson	218 arter
2. Thord Eriksson	212
3. Staffan Gustavsson	183
4. Bitte Korslid	157
5. Gun Isacson	154
5. Ronnie Lindqvist	154
7. Åsa Bengtsson	153
8. Anita Ahlberg	151
9. Sandra Tenglin	145
10. Kent Halttunen	124
11. Matts Deubler	122
12. Jan Korslid	107

HJÄRTLIGT VÄLKOMNA TILL NOF

Följande personer har blivit medlemmar i Närkes Ornitologiska Förening. En del är nya och några är nygamla medlemmar. Hjärtligt välkomna till föreningen som jobbar med fågelintresse, fågelskydd och fågelforskning:

ROGER STRINDBERG, Örebro, ALBIN MAURITZON, Örebro, GÖRAN O. GUNVOR CLAESSON, Falköping, LARS GUNNAR SJÖÖ O. KARIN ANDERSSON, Örebro, ANN-BRITT NILSSON, Örebro, PATRIK HEDENGREN, Odensbacken, ELISABETH O. NILS ERIK TORGÅ, Odensbacken, DANIEL O. TERESE BERGLUND, Örebro, GUN ANDERSSON, Odensbacken, LARS FRANSSON, Vintrosa, ÅKE OLIV, Vintrosa, LARS TIVENIUS, Husqvarna, BIRGER ERIKSSON, Örebro, ROLF OSKARSSON, Örebro, INGEGERD JONSSON, Örebro.

Glatt Artrace i halkan...

ÅRETS ARTRACE i Närke lockade fem lag att tävla i eko-klassen. Det är nytt rekord för i den klassen där man bara får ta sig fram på miljövänligt sätt: gå, cykla eller åka kollektivt, eller kombinera dessa färdssätt.

Segrarna i ekoklassen, Birdbikers, lyckades kryssa hela 44 arter under racet.

Här följer en av deltagarna, Albin Mauritzon, egen upplevelse att cykla fyra mil i snömodd i januari.

TEXT ALBIN MAURITZON

Första lördagen i januari, den 7 januari närmare bestämt, var datumet för årets Artrace i Närke. Själv har jag varit med ett antal år tidigare, och tycker alltid det är lika roligt med tävlingsmomentet kombinerat med att få årskryssa vilt.

Inför årets race kom tanken att jag kanske skulle ställa upp i eko-klassen. Jag hörde av mig till Kjell Johansson och Per Wedholm som visade sig ha haft samma tanke. Så blev det alltså – vi körde cykel för hela slanten.

Vår strategi att börja i trakten runt Kumla för att sedan cykla mot Örebro visade sig gå hem i år. Vi började klockan 7 i skogen vid Folkatorp nordöst om Kumla i hopp om att någon uggle skulle vara i farten. Efter en timme hade vi glädjen att höra och se en sparvuggla. Innan klockan var 9 hade vi fått in de småkluriga mesarna: tofsmes, svartmes och talltita, samt diverse andra dagskryss.

Flyt med bofink

Nöjda och på gott humör efter allt flyt tog vi cyklarna med sikte på Kumlas reningsverksdammar. Vi hade tur med en bofink på väg dit, och väl vid dammarna rullade arterna in på listan. Bland annat såg vi vattenrall, kungsfiskare, gröngöling och flera simmande fågelvänner. Smådopping, rörhöna och rödhake gäckade oss dock.

Efter dammarna bar det av mot Örebro. Morgonens snöfall hade orsakat snömodd som kändes i benen under den långa transportsträckan. Men den inre-kade strömstaren vid Täljeån söder om Mosås var kvar och gav oss energi. I och med denna strömstare samt knipan vid dammarna bestämde vi oss för att skipa Karlslund för att få mer tid i Oset.

Vid det här laget började kryssen kom-

Birdbikers med Per Wedholm, Albin Mauritzon och Kjell Johansson stod för rena krossen i eko-klassen med sina 44 kryss i eko-klassen i årets Artrace.

ma betydligt mer sporadiskt. Vid fälten runt Mosås hoppades vi få in åtminstone någon rovfågel, men sådana blev vi helt utan denna dag. Synd var också att de inre-kade turkduvorna och mindre hackspetten i Mosås gömde sig för oss. Irriterande var också att jag inte var uppmärksam på de sångsvanor de andra hörde. Vi fick alltså där nöja oss med att få in koltrast och tamduva på listan. I Adolfsberg blev nötskrika och ringduva nya.

Som många andra lag gjorde vi ett försök på snösiskorna vid Pålshodagatan i Örebro utan resultat, innan vi drog vidare till Oset. Där på gamla tippen såg vi stenknäck, och vi fick även revansch på snösiska (som dock i skrivande stund inte längre betraktas som en egen art).

Lagen:

Kusinerna: Thord Eriksson, Gunnar Bergeå, Bengt Bergeå, Anastasia Oliver och John Oliver.

Birdbikers: Per Wedholm, Albin Mauritzon och Kjell Johansson.

CO2: Bengt Jalsborn och Kent Halttunen.

Tjejgruppen Ruggugglorna: Ami Sunden, Gunilla Persson, Anita Ahlberg och Anna-Karin Törnblom.

Generation Z: Oscar Axelsson och Rebecca Holm.

Ekoklassen:

1. Birdbikers	44 arter
2. CO2	39 arter
3. Generation Z	38 arter
4. Kusinerna	32 arter
5. Ruggugglorna	28 arter

Varfågel blev också ny, men stjärtnes och grönsiska visade sig vara svårflörtade trots ett par timmar i Oset. En gråtrut seglade mot Hjälmarén när det började skymma, och blev vår näst sista art. Sist tog vi bläsanden vid slussen i Örebro tjugominuter före deadline klockan 16, och därmed blev vårt slutantal 44 arter.

Jag har tänkt att jag detta år ska satsa på eko-kryss, alltså miljövänligare fågelskådning på cykel istället för att åka bil. Därför blev denna dag en bra start på mitt skådarår, med flera arter som satt extra fint på eko-listan. Artracets eko-klass gav mersmak, så förmodligen blir det samma klass nästa år igen. Då hoppas jag att ännu fler lag hoppat på eko-klassen. Antar du utmaningen?

Skänk vinster till månadslotteriet!

Vi behöver nya vinster till lotteriet vi har vid våra inomhusmöten. Inte så stora och dyra utan t ex ett paket kaffe, böcker, någon pryl för vår fågnad och nytta, fågelmat som talgboilar, solrosfrön och jordnötter. Hela vinsten går direkt in i föreningskassan.

Ansvarig är Bengt Jalsborn, tel 019-12 70 80. Det går att lämna vinster vid varje månadsmöte.

Ett stort tack på förhand!
Styrelsen

Carl-Ivans lärljungar vann bil- klassen

CARL-IVANS lärljungar vann bilåkarklassen i årets Artrace.

Lärljungarna noterades för 58 arter.

Totalt sågs 82 arter under årets Artrace. Vitkindad gås var ny art, den har aldrig sett under racet sedan starten 1990.

Fjorton lag kom till start i bilåkarklassen och hela fem lag (nytt rekord) deltog i ekoklassen.

Bäst i ekoklassen blev Birdbikers (Per Wedholm, Kjell Johansson och Albin Mauritzon). De kryssade 44 arter under dagens tävling. Se separat artikel.

Bland bilåkarna lyckades Carl-Ivans lärljungar bäst. De kryssade 58 av de totalt 82 arterna som sågs under dagen.

Struntade i skogsfåglar

– Vi struntade i skogsfåglarna och körde de vi kunde få på slättlandskapet i stället.

Lagen:

Silverrävarna: Håkan Carlestam och Bernt Bergström.

De bevingade: Göran Bäckstrand och Lena Jonsson.

Jizzarna: Eva Georgii-Henning och Urban Tholén.

BCST: Erik Törnvall och Tunyapat "Gob" Pinwanichkul.

Ängatorp/Flyhagen flyers: Bengt Karlsson, Ann-Charlotte Karlsson, Inger Lilja och Benny Fredriksson.

Kvitterkvartetten: Ronnie Lindqvist, Gun Isacson, Bitte Korslid och Jan Korslid.

Hedenhösarna: Conny Hedengren, Patrik Hedengren, Sune Johansson och Berit Söderberg.

Waernligan: Hans Waern, Monika Waern och Jonathan Waern.

Spanarna: Sandra och Khrister Tengelin.

Duvhökarna: Ove Pettersson, Lars Karlsson, Rolf Sykkijev.

Bablar med snablar: Hasse Molin, Per Karlsson Linderum och Magnus Persson.

Ronny och raggarna: Ronny Nilsson, Anders Karlsson och Anders Jacobsson.

De försmådda släpvagnarna: Anders Carlberg, Andreas Sandberg och Peter Gustafson.

Carl-Ivans lärljungar: Claes Nordell, Matts Deubler och Roland Thuvander.

Bilåkarklassen:

1. Carl-Ivans lärljungar	58 arter
2. Bablar med snablar	55 arter
2. Försmådda släpvagnarna	55 arter
4. Waernligan	53 arter
5. Kvitterkvartetten	50 arter
6. Ronny o raggarna	49 arter
7. BCST	47 arter
7. Hedenhösarna	47 arter
9. Jizzarna	45 arter
10. Duvhökarna	42 arter
10. Spanarna	42 arter
12. Ängatorp/Flyhagen flyers	39 arter
13. De bevingade	35 arter
14. Silverrävarna	34 arter

– Vi började bland annat i Odensbacken på morgonen och lyckades se sångsvan, berättar Roland Thuvander.

Efter Odensbacken blev det Oset, inne i centrala Örebro och Karlslund, och sedan tillbaka till Kvismaren. Sedan bar det av ner till Vättern, ett av de få öppna vattnen i landskapet.

– Där fick vi en del sjöfåglar och vitfåglar, och det plockade på bra under hela dagen, förklarar Claes Nordell.

Det var hela elva arter som bara ett lag observerade under Artracet 2017: vitkindad gås, småskrake, storskrake, skäggdopping, kungssörn, havstrut, mindre hackspett, bergfink, större korsnabb, sävsparv och snöspärr.

Följande 15 arter sågs av alla 19 lagen: gräsand, tamduva, sidensvans, koltrast, björktrast, blåmes, talgoxe, nötväcka, skata, kaja, kråka, gråsparv, pilfink, domherre och gulsparv.

Hjälp till att hålla koll på fåglarna!

Vill du bli en av många som hjälper till att hålla koll på fåglarna i din närhet?

Då kan du gå med i Fågelkalendern och rapportera när de vanligaste fåglarna anländer.

Din uppgift blir att observera fåglarna under fem minuter två gånger i veckan under vår och höst.

Du skickar in dina rapporter till Artportalen via en app eller ett enkelt webbformulär.

Fågelkalendern är ett samarbete mellan BirdLife Sverige, Sveriges Lantbruksuniversitet och Stockholms universitet. I kalendern samlas observationer av vår- och hösttecken in på ett organiserat sätt. Målet är att bidra med landsomfattande data för att öka kunskap om klimatförändringens effekter för fåglarna. Vi hoppas på din hjälp! Tillsammans kan vi beskriva naturens kalender i hela landet.

Nu finns en lista på 36 arter som anses intressanta och som kan återspegla det viktigaste som händer från häcknings- och flyttningssynpunkt.

Här är en enkel instruktion:

- ✓ Välj en **observationsplats** som du enkelt kan återbesöka.
 - ✓ Gör iordning en **artlista** med fågelarter som du kan identifiera och som du vill rapportera om från observationsplatsen.
 - ✓ Gör observationer under **5 minuter** av arterna i din lista. Skriv upp antal individer du ser respektive hör samt vilka arter du inte ser eller hör. De så kallade noll-observationerna är lika viktiga som de fåglar du faktiskt har sett/hört.
 - ✓ **Upprepa** observationerna, helst 2 ggr/v, under relevanta perioder av året.
 - ✓ **Rapportera in** dina observationer från varje observationstillfälle till Artportalen via mobilappen Fågelkalendern.
- Det är ok att få förhinder. Det viktiga är att du följer fenologimanualen vid de tillfällen du gör dina observationer.
- Vill du bli Fenologiväktare i Fågelkalendern, mejla till:

fagelkalendern@naturenskalender.se

SÄLJES

Tubkikare: Focus 80 mm med 20x60 zoom, vattentät och med fodral.

Stativ: Velbon cx 660. Höjd 130-

160 cm, med fodral till.

Mycket bra nybörjartub.

Pris: 1 500 kronor.

Bengt Österberg:

070-300 20 97,

300osterberg@telia.com

SÄLJES

Manfrotto 190B 3-bens stativ huvud.

Max längd hopfäld för transport 53 cm.

Max längd utdragna ben + mittpelare

139cm

Med mittpelaren nere 119cm.

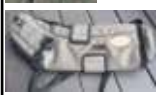
Stativet är i nyskick. **Pris 500 kronor.**

Skyddsväska till tubkikare Kowa,

passar till lilla Kowan.

Pris: 100 kronor (oanvänt)

Lars Fransson: 070-674 66 26

SÄLJES

Trebensstativ Sirui T-005KX,

aluminium.

Höjd 114 cm, med mittpelare 130 cm.

Stativet är som nytt.

Pris: 500 kronor eller högstbj.

Pengarna går till NOF:s fågelskyddsfond.

Bengt Jalsborn: 070-113 47 99,

b.jalsborn@gmail.com

FÖR MÅNGA fågelskådare är nog känslan att hitta egna fåglar och fågelarter det som är mest njutfullt och som lockar mest inom fågelskådandet. Att åka på rariteter som andra hittat kan vara mycket givande och spännande men att hitta egna fåglar är oftast än mer stimulerande och ännu roligare. Förra året tog Johan Åhlén initiativet till en tävling: Ädelkryss i Närke. Tävlningen går ut på att hitta så många egna arter som möjligt inom landskapets gränser. En av de som tänkte till på tävlingsformen var Leif Sildén. Här följer en skildring av hur han lyckades hitta över 200 arter på egen hand under 2016.

TEXT OCH FOTO LEIF SILDÉN

”Många går in väldigt hårt för att se så många arter som möjligt i landskapet under ett år. Jag ska väl ärligt säga att det har jag också gjort under vissa år, men jag har allt mer tyckt att det blir för mycket att kolla larm och åka på andras rapporter, så med tiden har det inte lockat så mycket.

När ädeltävlingen kom på tapeten tyckte jag det lät som en kul form som passar mig bättre och som inspirerar att ta sig ut i nya marker på lite mer udda lokaler.

Hur ska man lyckas att se så många egna arter som möjligt på ett år? Det finns nog många svar på den frågan. Den mest grundläggande förutsättningen är nog ändå tiden ute i fält och då helst i olika typer av skådamarker/biotoper. En annan förutsättning är att optimera sin skådning under olika årstider så att man kan hänga in flyttande arter när de passerar landskapet. Några exempel är att man letar i trastflockar under april för att få in ringtrast, man spanar vadarsträcket under sensommaren för att få in arter som myrspov och kustsnäppa. Man kollar in det aktuella väderläget för att se vad som det kan föra med sig osv.

Undvik kända lokaler

Just när det gäller ädelarter så blir ju svårigheten att man inte alltid kan åka till de välkända fågellokalerna Tysslingen, Oset eller Kvismaren för att få in nya arter eftersom det är många skådare på de här lokalerna som ofta hinner hitta de nya arterna för året. Det blir därför svårt att få ädelarter på just de här lokalerna. En taktik är att skåda aktivt på en lokal där man vet att just den arten förekommer för att på så vis bli först och då få den som ädelart!

Från början tänkte jag att jag går med

Ädelskådarens

Skärpiplärka, 5 september, 2016

Roskarl 15 september, 2016

Ejder 2 maj, 2016.

i tävlingen och ser vad det blir av den utan att ha några direkta mål, utan mer se var det hamnar. Trots det så hade jag nog ädeltävlingen i bakhuvudet i mitt skådande från relativt tidig vår när det till exempel blev uggledags. Alla vet att sparv-, katt- och pärluggla är hyfsat enkla att få in på listan. Då ugglor lockar mig mycket så blir det varje år ett flertal långa ugglesvängar och så även i år. En oväntad berguv i trakterna kring Brevens bruk vid en tur och två olika ropande lappugglor vid ett annat tillfälle i sydvästra Närke under vårvintern var härliga upplevelser. Det visar också på att det sannolikt finns många fler lappugglor i landskapet än vad vi tror. En härlig slagugglekoncert bestående av tre olika individer från en plats i kilsbergsområdet slår också högt, men dessa var vid en redan välkänd lokal varför det inte blev något kryss i ädellistan.

Lättast på försommaren

Hornuggla går lättast att hitta under försommaren då ungplockarna sitter och ljuder under de ljusa nattimmarna, vilket jag hittade på två olika platser. Jordugg-

la lyckades också komma in under försommaren vid hemmalokalen Råstasjön, strax utanför Stora Mellösa.

Det som jag jobbade hårt på och som jag la många timmar på ute i skogsmarkerna både under vårvinter och i slutet av året var för att hitta någon udda hackspett, bändelkorsnäbb eller tallbit. Där gick jag bet. Jag fick dock många fina skogspromenader i härlig miljö. Skogsmesar, korsnäbbar, skogshöns med mera ska ju också plockas in, vilket gjordes med gott resultat. Järpe letade jag också efter på lämpliga ställen men den enda som jag fick se var en från bilfönstret då den satt i en björk helt nära vägen i Villingsbergs-skogarna.

Bra start på året

Våren började bra med bland annat ringtrast vid Ytterby, Odensbacken och fjällpipare 2 ex längs vägen ned till Husön, Kvismaren som rastade några timmar innan de drog mot norr. Dvärgbeckasin vid Hammarmaden, Kvismaren lyckades jag också vara först på. Sedan är det ett antal arter som man kanske tänker att man ska kunna hitta men speciellt på

tips och tricks

Leif Sildén vill gärna hitta arterna på egen hand. Ett sätt för Leif att hitta ädelkryss var att åka ut med egna båten på Vättern, Sottern och Hjälmaren.

våren är det många skådare ute som ofta hinner hitta saker före en själv. Till exempel arter som små-, gråhake- och svarthakedopping samt brunand och årtä är inte helt enkla eftersom det är svårt att vara först på arterna där de häckar. Tar man bort dessa lokaler är det helt plötsligt betydligt svårare. Svarthake fick jag dock i Markasjön liksom brunand i form av 3 ex på sensommaren på Storhjälmaren, men de andra missade jag.

Gäller att tajma

Det roliga med ädeltävlingen är att till exempel en visslande rosenfink hörd från tomten, och en rastande råka längs en bilväg blir extra roliga inslag i tillvaron. Nackdelen är att andra skådare "snor" ens arter för att de är först där. Med andra ord gäller det att tajma tidpunkten rätt. Då kan det vara lite surt när larm på svart rödstjärt kommer från en lokal som man är på väg till! Men det är ju trots allt spelets regler.

På tal om just svart rödstjärt så letade jag ovanligt mycket efter arten då det är en liten favorit och till slut hörde jag en sjungande fågel på Aspholmen från ett

nedvevat bilfönster, härligt. Lite långt fotohåll men dock dokumenterad.

Då jag har båt så blir det många turer på främst Hjälmaren men även Vättern och Sottern får sina besök. Vättern under maj gav de tunga dykänderna som ejder, sjöorre, svärta och bergand. Sottern gav alfågel. Hjälmaren är finast under sensommar och höst. Obsar av skrântärnor, svarttärnor och dvärgmåsar hör till vanligheterna medan rastande vadare som roskarl, sandlöpare, kustpipare, kustsnäppa, myrspovar etc. tillhör den mer ovanliga men i år obsade skaran.

Försommararterna är inte alltid lätta att hitta men jag hade turen att hitta busksångare vid Aldammen, vassångare i Fröshammarsviken, flera flodsångare i Östernärke liksom vaktel och kornknarr.

Aftonfalken var – aftonfalk

Av de mer udda rovfågeln fick jag in stäpphök vid Restamossen/Husön. Jag trodde mig se en aftonfalk vid Åslaholmen en sen vårväll. Jag började skriva en larmtext men ändrade först texten till trolig för att sedan radera larmet. Det var ju skymning och jag såg inte teckningen

väl. När det sedan kom ett larm tidigt nästa morgon så kan ni kanske gissa vad det var, aftonfalk vid Åslaholmen! Ja, så kan det vara!

Fortsätter vi på Hjälmaren kan ett flertal skärpiplärkor räknas in. Under en period förekom en del rapporter på sträckande fjällabb i landet. En förmiddag tänkte jag att det var dags för en även i Närke. Sagt och gjort: båten i vid Hampetorp, Hjälmaren och i lä av en ö på södra Hjälmaren så kommer det efter ungefär 15 minuter mycket riktigt en fjällabb! Nästan för bra för att vara sant. Rätt plats vid rätt tillfälle, tajmat in i minsta detalj, eller bonnröta som en av mina kompisar skulle ha sagt! Vid sådana tillfällen funderar jag ibland på hur ofta man kommer 15 minuter för sent!

Samma skär samma art

En annan art som arbetades in och som jag faktiskt hade som mål vid just en tur i oktober var skärnsnäppa, som är en av mina andra favoriter. Och helt otroligt hittade jag en på samma skär, cirka 15 meter långt, som förra året. Det roliga med den här arten är att den är så orädd. Med lite tålamod så kom den födosökande på bara några meters håll.

Min sista ädelart som kom in för året var en tretåig mås vid Nydalen, Vättern i samband med en av årets sena höststomar.

En av mina mest udda obsar tycker jag den trädlärka var som landade på grannens hustak en sommarkväll, även om arten redan fanns på ädellistan.

Mitt slutresultat blev 207 arter, vilket jag naturligtvis är fantastiskt nöjd med. En av grundförutsättningarna för att kunna få in många arter är som nämnts tiden i fält och jag har haft möjligheten att vara ute. Det är en fördel med att vara sjukskriven för utmattningsyndrom! Jag har numera till del börjat jobba så någon repris av skådaråret under 2017 blir det inte.

Skämsluckor

Hade jag kunnat få in några fler arter? Ja, förutom de arter jag nämnt att jag missade, missade jag en del då jag inte skådade så mycket i landskapet under tidig höst. Delar av höststräcket tyckte jag till del blåste bort. Mina stora skämsluckor får nog ändå bli nötkråka och mosnäppa.

Mina observationer har jag försökt att dokumentera genom foto eller ljudinspelningar. Då jag inte är någon fotograf så tycker jag ändå att jag lyckats bra då merparten av alla, åtminstone lite mer ovanliga arterna, har fångats på bild, ljudupptagning eller setts av andra skådare.

Lycka till med ädelskådandet 2017!

Tre nya livskryss blev det för Håkan Karlsson från Örebro under 2016. Ett kvar till magiska 400...

NÄRKESKÅDARTOPPEN

Anders Nilsson	424 arter
(rödhalsad snäppa, tundrasparv, fältsångare)	
Stellan Amzoll	418
(rödhalsad snäppa, tundrasparv, ökensångare, sibirisk järnsparv, azurmes)	
Arne Ulander	416 (-)
Bernt Bergström	414 (-)
Johan Åhlén	409
(sibirisk järnsparv)	
Jan Tranderyd	408
(rödhalsad snäppa, tundrasparv, sibirisk järnsparv, azurmes, lunnefågel)	
Peter Lehman	408
(isabellatörnskata, sibirisk järnsparv, azurmes, stäppsångare)	
Erik Törnvall	408
(rödhalsad snäppa, sibirisk järnsparv, rödstrupig sångare)	
Håkan Karlsson	399
(ökensångare, sibirisk järnsparv, azurmes)	
Hans Waern	389
(svartand, rödhalsad snäppa, sibirisk järnsparv)	
Bengt Jalsborn	387
(isabellatörnskata, rödhalsad snäppa, tundrasparv, ökensångare, sibirisk järnsparv, vitgumpad buskskvätta, azurmes)	
Håkan Persson	382
(sibirisk järnsparv, rödhalsad snäppa, ökensångare)	
Andreas Tranderyd	377
(sibirisk järnsparv, azurmes, ormörn, rödstrupig sångare, bronsibis, vitryggig hackspett)	

Man kan notera att 426 skådare har 400 arter eller mer i Sverige. Leder Sverigeligan gör Bertil Svensson på 464 observerade arter. Sedan den här artikeln skrevs har Taxeringskommittén beslutat att snösiska inte längre är någon egen art. Backstep för Håkan och alla andra som får kämpa vidare med sina kryss.

"Varför inte en eleonorafalk?"

Håkan väldigt nära 400 Sverigekryss

MÅNGA SÄGER att hösten 2016 var en osedvanligt bra, i alla fall om man är fågelskådare och gillar rariteter.

Azurmes, sibirisk järnsparv, rödhalsad snäppa, ökensångare och tundrasparv var bara några av många tunga rariteter i landet.

En av dem som fick flera livskryss var Håkan Karlsson från Örebro. Nu har han 399 kryss på Sverigelistan.

– Det 400:e ska vara ett bra kryss, varför inte en eleonorafalk, säger han.

TEXT OCH FOTO KENT HALTTUNEN (319 arter)

Efter en relativt raritetsfattig vår 2016 blev det en explosion av rara arter under hösten. Det började med en osannolik azurmes på södra Öland i oktober, och sedan öste det på med flera tunga arter.

– Man trodde inte att det var sant när det började plinga i telefonen, berättar Håkan Karlsson från Örebro som då hade 396 arter på sin lista.

Håkan var en av de som åkte till Öland för att se den ovanliga mesen, och då passade han samtidigt på att kryssa en sibirisk järnsparv i närheten.

Flera rara arter

Hösten fortsatte med flera rariteter: rödhalsad snäppa, tundrasparv, isabellatörnskata och ökensångare. Den sistnämnde observerades inte bara på Öland utan också i Borlänge.

– Där blev det ett kryss till, mitt nummer 399, berättar han. Håkan Karlsson kryssade sin 300:e arter 1997. Det var en stäppörn i Halland. På samma resa blev det även ett kryss för en hedpiplär-

ka. – Jag minns att det var i januari och det var svinkallt, säger han.

Då hade han ingen tanke på att han 20 år senare skulle vara väldigt nära 400 arter. Det fanns inte på kartan, berättar han. Men arterna har tickat på för Håkan, och flera minnesvärda kryss har det varit.

– Ett av de mer osannolika kryssen var en dvärguv i Rosta i Örebro år 2005. Jag stod och stekte ägg när jag fick telefonsamtalet. Jag trodde det var ett skämt, men oj vilket drag det var runt den fågeln, förklarar Håkan Karlsson

Eleonorafalk vore snyggt

Nu väntar han på sitt 400:e kryss. Men det får inte vara vilket kryss som helst.

– Jag hade kunnat åka på fler arter under hösten, men jag vill ha ett snyggt kryss som nummer 400. Varför inte en eleonorafalk? säger han.

Här intill ser du listan på de skådare från Närke som ligger bäst till på Sverigelistan (allt enligt uppgifter från Club 300, nya arter 2016 inom parentes).

HJÄLP EN KOMPIS HITTA EN BOSTAD

NOF har ett stort sortiment av fågelholkar på lager, Ami Sundén köpte en uggleholk.

Foto: Kent Halttunen

■ Ami Sundén är en av flera som köpt en uggleholk av Närkes Ornitologiska Förening, NOF.

Win-win-win. Bra holk till bra pris, stöd åt föreningen.

– Den här snygga holken ska jag sätta upp på landet, säger Ami.

NOF har ett välfyllt lager av fågelholkar gjorda av en holk-tillverkare i Vretstorp. Men även andra duktiga tillverkare bidrar till de praktiska och snygga holkarna. Vi har vår lokal fylld av småfågel-, uggle- och starholkar. Småfågelholken passar bland annat blåmes, talgoxe, nötväcka, entita och svartvit flugsnappare. Småfågelholk, grå flugsnapparholk, starholk kostar 75 kr, den stora uggleholken lite mer, 400.

NOF kan även åta sig att sätta upp holkar åt till exempel större företag och kommuner, mot ersättning. Hör av dig till vår holkansvarige Bengt Jalsborn,

070-113 47 99, b.jalsborn@gmail.com

RINGMÄRKTA FÅGLAR

Ringar från döda eller avlästa data från levande fåglar sänds till:
Naturhistoriska riksmuseet,
Ringmärkningscentralen,
Box 50 007, 104 05 Stockholm,
tel. 08 5195 40 80.

Uppge plats, omständigheter som dödsorsak, tid m.m. för fyndet.

Rapportera via webb:

www2.nrm.se/rc/rc-formular.html.se

FÅGELAKUTEN

Besvarar frågor om skadade eller tillvaratagna fåglar. Tar hand om skadade fåglar för rehabilitering.

E-post: fagelakuten@telia.com.

Se även vår hemsida

www.birdlife.se/nofnet.

FÅGELDOKTORN

Staffan Ullström, Gällerstå 244,
705 94 Örebro,
tel. 019 23 92 37, 0767 12 18 88

Övriga

Leif Sandgren, Örebro,

tel. 0702 56 73 95

Tage Carlsson, Vretstorp,

tel. 0582 66 00 11

Leif Bertilsson, Fjugesta,

tel. 0585 311 46

Ulla Wallin, Frövi,

tel. 0581 331 79

STATENS VILT

Den som påträffar ett dött djur av nedanstående arter ska anmäla detta till polisen för vidarebefordran till något av landets större naturhistoriska museer.

Artlista för fåglar:

Fiskgjuse, bivråk, örn, glada, kärrhök, falk, tornuggla, hökuggla, berguv, fjälluggla, lappuggla, slaguggla, fjällgås, skräntärna, svarttärna, stork, rördrom, lunnefågel, salskrake, svarthalsad dopping, skärfläcka, gråspett, vitryggig hackspett, mellanspett, kungsfiskare, härfågel, blåkråka, sommargylling.

Glömt betala medlemsavgiften?

■ Du har väl inte glömt att betala medlemsavgiften till föreningen för i år? I så fall kan du som vuxen sätta in 200 kronor på bankgiro 5747-3357. Är du familjemedlem kostar det 50 kronor att vara med i föreningen, ungdom (13-20 år) 100 kronor och barn 50 kronor. Som medlem får du bland annat medlemstidningen Fåglar i Närke hem i brevlådan fyra gånger per år.

En olycka fick Bengt tillbaka till skådandet

EN FALLOLYCKA på jobbet fick Bengt att återuppta sitt fågelintresse som en gång väcktes i barndomshemmet i Svartå. Olyckan innebar en rehabilitering då kikaren åter hamnade runt halsen, och snart började han skriva in sina observationer på Artportalen.

Bengt valdes in i styrelsen på årsmötet i februari och han kommer bland annat att ansvara för inomhusmöten som NOF arrangerar. Här skriver Bengt om sig själv:

Jag bodde mina första 25 år i Svartå där jag växte upp i ett kristet, frikyrkligt hem. Det var i den miljön som jag umgicks med vänner, var på läger, blev engagerad i kyrkan där jag fick förtroendeuppdrag på såväl lokal-, som regional- och riksnivå.

Mitt fågelintresse väcktes i tioårsåldern, tror jag. Mamma lärde mig det hon kunde, en morbror, en skollärare, bekanta som jag besökte och Lennart Ahlén i Degerfors bidrog tillsammans till att jag ofta gick runt med kikaren i och runt Svartå. Så mycket märkvärdigare än dessa turer i Svartå, Hammarsjön i Hasselfors, Östersjön i Strömtorp, några enstaka turer till Kilsviken, Kvismaren och Hornborgasjön blev det inte under 1900-talet.

Jag är gift och vi har två barn, födda 1997 och 2001. Under småbarnsåren har fågelskådningen varit mer sporadisk.

Vad gäller mitt yrkesliv så har jag alltid jobbat elrelaterat. En kort tid på SJ, tio år på ESAB i Laxå: det har handlat om industriautomation och fastighetsautomation med styrning av värme, kyla, ventilation med mera.

Bröt ryggkota på jobbet

I mars 2014 hände något som i värsta fallet kunde ha avslutat mitt liv. Jag råkad ut för en fallolycka på mitt arbete men klarade mig med en bruten ryggkota och sjukskrivning ett halvår. Det var under denna tid som fågelintresset tog ny fart. I rehabiliteringssyfte blev det promenader med stavar och kikare i Kumla och senare Boglundsängen, Rynningeviken och Kvismaren. Jag började ta del av rapporter i Artportalen/Svalan och blev också själv rapportör.

Sedan hittade jag mina obs-böcker från Svartåtiden och skrev in dem på Artportalen, vilken nostalgitripp!

Den 25 maj 2014 träffade jag Hans Wa-

Bengt Andersson är ny ledamot i styrelsen och han kommer bland annat att ansvara för de inomhusmöten som NOF arrangerar.

Foto: Veronica Andersson

ern (NOFs förre ordförande) för första gången. Det var på Hammarbron i Kvismaren när silkeshägern var på besök. Han värvade mig till NOF och nu även till styrelsen.

Det har inte blivit så många resor och exkursioner med föreningen som jag önskat. Men en mycket trevlig Ölandsresa blev det i alla fall 2015.

Gillar lokal skådning

Mitt sätt att fågelskåda är som när jag växte upp i Svartå: lokal skådning och bevakning av "de egna lokalerna".

Jag känner mig många gånger som en nybörjare, har ingen imponerande krysslista, drar inte land och rike runt efter rariteter, än så länge...

Men jag känner också stor glädje i naturupplevelsen som sådan, mötet med lika-sinnade och känner lika stor lycka att se en vattenrall i Reningsverksdammarna i Kumla som en mindre sumphöna i Oset.

I samband med min fallolycka och att min son sadlade om från fotboll till längdskidor blir det numera mycket längdskidor, rullskidor, löpning och simning.

Nya infallsvinklar

Jag jobbar på att bli en 50-åring med god fysik. Detta tar så klart tid men bjuder också på tillfällen för till exempel "Birdrunning" som bland annat gett mig Kilsbergskryssen: försärla och järpe.

Slutligen kan man väl säga att det inte är mina gedigna kunskaper och långa erfarenhet i fågelskådning som blir mitt bidrag till styrelsearbetet, utan snarare att vara relativt grön och komma med nya infallsvinklar.

Vi ses i fågelmarkerna, säkrast i Kumla!

Gunnars fågelintresse väcktes i Rockhammar

Gunnar Bergeå, är ny i styrelsen och kommer att ansvara för bland annat reseverksamheten inom föreningen

Foto: Lena Bergeå

EN KUSIN i Rockhammar väckte i unga år Gunnar Bergeås fågelintresse. Som för många andra blev det ett långt uppehåll i skådandet, men nu har han återupptagit sitt intresse med fåglarna igen.

I februari valdes Gunnar in i styrelsen av årsmötet. Han kommer bland annat att ha ansvar för resorna inom NOF. Här skriver han några rader om sig själv:

Jag är numera en för det mesta glad och positiv pensionär med hälsan i behåll och med ett drygt år kvar till de sjuttio. Sedan flera decennier tränar jag ett par tre gånger på Friskis och Sveltis, och jag brukar kalla Friskis för min bästa pensionsförsäkring.

Ursprungligen är jag rumpmas, uppvuxen i södra Dalarna. För 40 år sedan flyttade jag till Örebro då jag var kär i en dam härstädes. Väl på plats upphörde passionen efter några månader. Men jag hann få nytt jobb, lärde mig tycka om staden och har bott kvar här. Mycket vattnet har flutit under Svartåns broar sedan dess, och jag betraktar mig numera mer eller mindre som en äkta örebroare.

Jag har arbetat som socialsekreterare/socionom i olika roller sedan 1978. Det har ofta varit ett stimulerande jobb, mest har jag trivts med att jobba med ungdomsfrågor, som fältassistent till exempel. Efter en mediautbildning på Dramatiska insti-

tutet hoppade jag av kommunen och drev en egen firma med videoproduktion, som jag levde på i 6-7 år (1987-93), men gick sedan åter in i kommunens bås.

Mitt fågelintresse väcktes när jag tillbringade barndomssomrar hos min jämnåriga kusin i Rockhammar. Tidiga junimornar cyklade vi iväg med termoschoklad, limpmackor och kikare till någon fågelrik sjö. Jag har också ett tydligt barndomsminne då vi tyst och högtidligt gick på spänger i Oset en sommar dag 1956, ditskjutsade av kusinens föräldrar. Mitt intresse för fåglar och natur försvann dock av naturliga skäl under den värsta tonårstiden, men har smugit sig tillbaka i vuxen ålder. Och det har tagit fart på senare år då jag har haft gott om tid. Jag har bland annat genomgått en naturguideutbildning som NOF arrangerat. Jag är nog själv ett levande exempel på att vikten av naturupplevelser med fåglar och djur redan som barn kan grundlägga ett livslångt intresse.

Jag räknar mig inte till de mest notoriska kryssjägarna, även om jag varje år för artlistor, och blir knäsvag när något livskryss är i faggorna. För mig är det livskvalitet att över huvud taget vistas mycket i naturen, i skog och mark och friska luften. Och med fågelintresset slår jag två flugor i en smäll. Inom NOF är jag intresserad av exkursions- och naturguideverksamheten för att på så vis bredda intresset för natur, miljö och fågelliv."

Kjell mötte sin första björn som tioåring

PÅ ÅRSMÖTET i februari valdes Kjell Johansson in i styrelsen. Han ska bland annat ansvara för fågel-skyddsfrågorna inom föreningen. Här berättar han lite om sig själv:

Jag är omskolad till viltbiolog efter att tidigare ha jobbat ibland annat i byggbranschen. År 2004 började jag jobba med rovdjursförvaltning på Länsstyrelsen i Örebro. Har blivit kvar där sedan dess, med undantag från en kortare tjänstledighet då jag provade på att timra hus i Jokkmokk.

Kjell Johansson, ansvarar för fågelskyddet.

Jag har alltid varit intresserad av friluftsliv och natur. Blev väckt för rovdjursintresset när jag som tioåring gjorde mitt första björnmöte under en fisketur i fjällen. Fågelintresset startade på allvar i slutet av 90-talet under min biologutbildning, men under alla år har jag alltid fascinerats av att möta nya arter: däggdjur, fåglar och växter. Jag tycker fågelskådningen kombinerar många av mina intressen på ett roligt sätt.

Genom att studera miljön och de ekologiska sambanden, att hålla koll på fåglar och andra djurgrupper, innebär att jag fått en ökad förståelse för att allt i naturen hänger ihop. Det känns viktigt att vi människor lär oss mer om att skydda och bevara naturen på ett klokt sätt i relation till de näringar som vi bedriver. Här kan inte minst fåglar bli ett bra verktyg som miljöindikatorer.

Det var först i början på 2000-talet som jag på allvar kom igång med fågelskådningen. Det här med listor, statistik och kryssande har blivit mer och mer intressant under resans gång. Det är ju trots allt kul att ha koll på vad man sett på olika platser. Idag finns ju otroligt fina verktyg att använda för rapportering och man slipper få bokhyllan full med en massa anteckningsböcker. Ny teknik med Artportalen, appar och larmsystem är en bra hjälp för att hålla nerven uppe. Det är ju spännande när ett larm kommer att någon ny art har setts.

Det känns utmanande och trevligt att nu få äran att få delta i styrelsearbetet för Närkes Ornitologiska Förening.

NOF i fortsatt **elitserie**klass, kan bli **bättre** på fågelforskning

NÄR DET gäller fågelintresset håller NOF elitserieklass, när det gäller fågelskyddet är det superettanklass och vad gäller fågelforskning jobbar föreningen på att bli bättre.

Så sammanfattas verksamheten för Närkes Ornitologiska Förening, NOF, i föreningens verksamhetsberättelse för 2016 som godkändes vid årsmötet i februari.

Här följer en sammanfattning av verksamhetsberättelsen.

Fågelintresset är vi allra bäst på. NOF, som är en öppen förening där alla är välkomna, har erbjudit medlemmarna och andra fågelintresserade 74 olika aktiviteter under verksamhetsåret. Det handlar bland annat om exkursioner, möten, resor, studiecirklar och utbildningar. Men det handlar också om att föreningen funnits på flera olika platser där fågelintresserade träffas, till exempel Vinterfåglar inpå Knuten, guidningar vid svanrasten i Tysslingen, uggleveckan, Fågeltornskampen, Rävahänget och Euro BirdWatch. Våra aktiviteter har lockat 1 300 personer, varav nästan hälften är kvinnor. Tillsammans med de öppna aktiviteterna har föreningen fortsatt att synas och finnas till hands för de som har ett fågelintresse.

Fågelskydd näst bästa gren

Fågelskyddet är föreningens näst bästa gren. NOF har under flera år arbetat för att skapa sig en ställning som myndigheter och intressenter vänder sig till när det gäller fågelskyddsfrågor. Det här är ett långsiktigt arbete som har gett resultat; idag vänder sig länsstyrelsen, kommunerna och organisationer naturligt till NOF för att få synpunkter på olika frågor som rör fåglar och deras livsmiljöer. Under året har vi till exempel sett resultatet av vårt arbete i samband med Elektroskandias etablering på norr i Örebro.

Fågelforskning arbetar NOF med att bli bättre på. Det handlar bland annat om att stärka kontakterna med myndigheter och andra som arbetar med forskning kring fågelfaunan. I det arbetet ingår självklart att publicera resultaten av det

stora arbetet med Atlasinventeringen. Det handlar också om att på andra sätt skaffa sig kunskap som stärker föreningens ställning som kunskapsbärare när gäller fågellivet i landskapet.

Vid sidan av att föreningens arbete med att stärka fågelintresset, fågelskyddet och fågelforskningen har NOF också målmedvetet strävat efter att föra ut sin kunskap om fåglarna. Det har skett, inte bara till de fågelintresserade, utan även till myndigheter, kommuner, organisationer och andra föreningar. Det gör NOF genom sitt nätverk men också genom sina olika plattformar. Tidskriften Fåglar i Närke är alltid välmatad och innehållsrik; den skickas ut i brevlådan fyra gånger per år och är en viktig länk till många medlemmar. NOFs hemsida fortsätter att utvecklas och är viktig för att sprida nyheter och information om föreningens verksamhet. Hemsidan hade under 2016 över 41 689 besök, alltså nästan 3 500 besökare per månad i genomsnitt. NOFs Facebookgrupp är också en viktigt social plattform som stadigt utvecklas. Den innebär ett snabbt och enkelt sätt att kommunicera, gruppen hade vid årets slut över 220 medlemmar.

Brett öppet aktivitetsutbud

Föreningens viktigaste bas för rekrytering av nya medlemmar är det breda utbudet av öppna aktiviteter som NOF erbjuder i form av guidningar, exkursioner, möten och resor.

Revisorer har varit **Jan-Olof Ragnarsson** och **Marie Johansson** samt revisors-suppleanter **Thord Sundström** och **Tord Larsson**. Valberedningen har bestått av **Hans Waern**, **Rolf Hagström** och **Tord Larsson**.

NOFs representant i stiftelsen Svansjön Tysslingen har varit **Helny Olsson**.

NOFs representant i Osetkommittén har varit **Leif Sandgren**.

Vid BirdLife Sverige/SOFs årsmöte i Härnösand representerade **Ronnie Lindqvist** vår förening. **Hans Waern** och **Åke Pettersson** från Närke deltog också på mötet som

förtroendevalda inom BirdLife Sverige/SOF.

Regionala rapportkommittén, RRK, har bestått av **Magnus Friberg**, **Andreas Sandberg**, **Ove Pettersson** och **Johan Åhlén**.

Redaktionen Fåglar i Närke: **Åke Lorin**, **Marianne Johansson**, **Ann-Margret Elmrot**, **Anita Ahlberg**.

Verksamhetsberättelsen finns i sin helhet på: www.birdlife.se/nofnet

Fortsatt stabil ekonomi men utmaningar väntar

■ Vid årsmötet i februari presenterades bokslutet för 2016. Där konstaterar styrelsen att ekonomin är fortsatt stabil och det blev ett litet överskott för 2016 trots att en större summa, 20 000 kronor avsatts till föreningens Fågelskyddsfond. Föreningen hade vid årets slut 542 medlemmar.

– Vi står inför en del utmaningar, bland annat kommer vår tidskrift att bli dyrare eftersom vi tvingas köpa layouttjänsten för att kunna fortsätta göra tidningen, förklarade Ulf Jorner som är ordförande för NOF. Han berättade också att föreningen står inför uppgiften att skaffa ett modernt medlemsregister, och ett sådant register kostar mellan 5 000 och 10 000 kronor om året. I gengäld kommer det spara en hel del jobb som kassören idag utför, bland annat att hantera alla medlemsavgifter.

Därför föreslog styrelsen inför årsmötet att medlemsavgiften ska höjas 2018 till 250 kronor för vuxen medlem. För familjemedlemmar och ungdomar är avgiften oförändrad, 50 kronor per år. Det var också ett förslag som vann gehör och klubbad igenom av deltagarna på årsmötet.

Bokslutet för 2016, och budgeten för 2017 finns att läsa på hemsidan.

Vid NOFs årsmöte avtackades Ann-Margret Elmrot och Åke Lorin för många års med NOF:s tidskrift Fåglar i Närke av föreningens ordförande Ulf Jorner.

Foto: Pierre Blanksvärd

STYRELSEN UNDER DET GÅNGNA ÅRET

Ulf Jorner
Ronnie Lindqvist
Åsa Bengtsson
Kent Halttunen
Per Karlsson Linderum

Bengt Jalsborn
Håkan Carlestam
Krister Håkansson
Anna-Karin Törnblom
Lars Johansson

Ordförande
V.ordf., atlasinventering, resor
Kassör, tjejgruppen
Sekreterare, webb
Fågelskydd (avgick under året)
Försäljning, lotterier
Inomhusmöten
Inomhusmöten
Exkursioner
Exkursioner

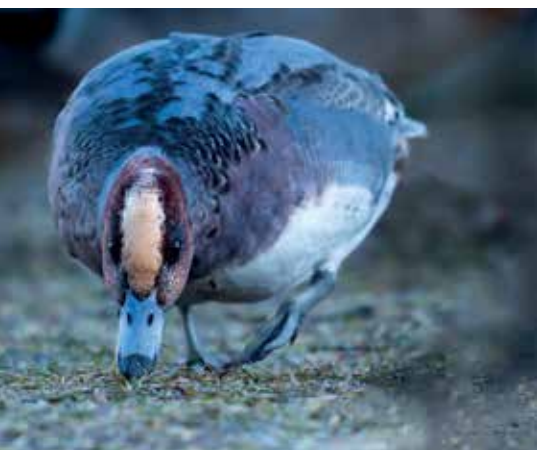
OBSat ▶ 161201-170301 ◀ INärke

D

etta är en vinterrapport. Men vad är egentligen vinter i ett fågelperspektiv? Sydsverige hade ur meteorologisk synpunkt ingen vinter utan en höst som direkt övergick till vår. Och det var snudd på samma förhållanden för Närke denna vinter. Det är endast under andra halvan av januari när alla våra sjöar förutom Vättern frusit till som det saknas rapporter på gäss och sjöfåglar. Redan i månadsskiftet januari/februari började vårfåglar anlända till landskapet. Och i slutet på vintermånaden februari var en tidig vår ett faktum med mängder av sånglärkor, tofsvipor, sångsvanar och gäss av olika arter. Tack alla ni skådare som varit ute i ur och skur och som bidragit med underlag till denna artikel.

SVANAR, GÄSS OCH ÄNDER

Knölsvanar rapporterades från olika lokaler så länge sjöarna var isfria. Undantaget är Vättern där 5 ex fanns vid Bastedalen 28 jan samt 2 ex vid Aspa Bruk 31 jan. 3 ex återvände till Kvismaren redan 4 feb. **Sångsvanar** har funnits i landskapet hela vintern. Vårsträcket drog igång tidigt i februari. Två ovanligt sena mindre sångsvanar sågs sträcka söderut vid norra tornet, Tysslingen av **Lennart Eriksson** 2 dec. **Sädgäss** rastade fortfarande med 21 ex på Bärsta åkrar 1 jan, 1 ex vid norra Tysslingen 3 jan samt 4 ex på Öbyå kern, Kvismaren, som för övrigt är de enda noteringarna för januari månad. Från och med 15 feb började sädgässen anlända i allt större flockar för att i slutet på månaden vara uppe i mer än 400 ex vid Kvismaren. Inga **spetsbergsgäss** noterades i december. Den 19 feb anlände årets första med 4 ex på Öbyå kern enligt rapport från **Peter Karlehagen**. I slutet på månaden fanns drygt 70 ex på samma plats. Tre **bläsgäss** stannade kvar på Bärsta åkrar t o m 1 jan då de kryssades av **Johan Åhlén**. Vårens första hittades

Närkontakt med bläsanden som uppehöll sig vid Slussen, Örebro hela vintern.

Foto: Eva Georgii-Hemming

av **Kent Larsson** vid reningsdammen, Vretstorp med 1 ex 24 feb. Höstens sista **grågäss** noterades med 1 ex i vardera Kumla och Skatteby, Odensbacken 1 jan. Redan 4 feb fick **Kjell Johansson** hälsa den första vårflyttande grågässen välkommen till södra Tysslingen. Någon vecka senare välldes grågässen in på bred front. Artracelaget De försmådda släpvagnarna med deltagarna **Andreas Sandberg**, **Anders Carlberg** och **Peter Gustafsson** hade turen att som enda lag få se en flock om 6 st **vitkindade gäss** stå på vägkanten vid Väla norr om Odensbacken 7 jan. Fungerade inte Bird Alarm den dagen undrade mina kompisar i laget Duvhökarna? Dagen efter sågs 7 ex på samma plats av denna ovanliga vinterart. **Kanadagässen** försvann i början på januari men redan 20 jan återkom 5 ex till Oset. En **bläsandhane** har övervintrat bland gräsänderna vid Slussen, Örebro. Vid reningsverket, Kumla fanns också en bläsand men den sågs dock sista gången 5 jan. **Kricka** rastade tillfälligt på samma lokal 17-18 dec. En annan kricka upptäcktes av **Kent Halttunen** 2 jan i reningsdammen, Fjugesta. Flockar med **vigg** dröjde sig kvar i Hjälmarén så länge som det var isfritt, 60 ex vid småbåtshamnen, Hampetorp 1 jan blev sista noteringen. En vigg har övervintrat i reningsdammen, Kumla. I vintervaken Oset rastade 3 ex 25 feb och det blev vårens första. **Anders Jacobsson** såg 2 st **bergänder** vid Näsudden, Hjälmarén viket blev vinterns enda obs av denna art. 2 st **svärtor** vid Näsudden 3 dec samt 1 ex på samma plats 11 dec är värt att notera. **Salskrakar** fanns kvar i landskapet hela december. Nyårsdagen fick **Patrik Strömberg** m.fl ny årsart när 10 ex rastade vid Ässöbron. Vårens första salskrake hittade **Mårten Gustafsson** och **Tage Karlsson** i Vibysjön 1 mars. Endast två fynd av **småskrake** har rapporterats under vintern. 1 ex vid

Ässöbron 27 dec samt 3 ex vid Hinstorp, Olshammar. Som vanligt rastade stora flockar med **storskrake** i Hjälmarén så länge som det var öppet vatten. 2000 ex vid färjeläget, Hampetorp 18 dec samt samma antal vid Ässöbron 27 dec.

HÖNSFÅGLAR, DOPPINGAR OCH SKARVAR

Järpens status i Närke är osäker då endast några få rapporter har inkommit under vintern. Ett par sågs dock av under-teknad (**Ove Pettersson**) i Garphyttans Nationalpark 14 dec. **Orre** verkar det finnas gott om i våra skogsområden och kanske framförallt i Kilsbergen. Vinterflockar om 20 ex har noterats på flera olika lokaler på Villingsbergs skjutfält av **Lasse Karlsson** m.fl. Även **tjäder** har rapporterats flitigt. Hela 5 ex såg **Anders Jonsson** samtidigt i lämplig tjäderskog i Kilsbergen 31 dec. En flock med 8 **rapphöns** hittades 11 dec vid Husön/Bärsta åkrar av **Leif Sildén** m.fl. Den 30 jan fanns en grupp om 5 ex vid Åsens Sjöland och 13 feb stötte **Per K Linderum** upp 1 ex vid Ullavidammen, Sköllester.

Smådopping har återigen övervintrat i reningsdammen, Kumla enligt **Bengt Andersson** m.fl. En annan smådopping rastade tillfälligt i Svartån vid Slottsparken, Örebro 3 dec. **Skäggdoppingar** samlas årligen i södra Hjälmarén fram till isläggningen. Som mest 56 ex utanför Näsudden 3 dec. Skäggdoppingar har övervintrat i Vättern där 80 ex fanns vid Stora Koviken 31 dec och dessutom 74 ex vid Hinstorp, Olshammar samma dag. Enstaka **storskarvar** har övervintrat i norra Vättern. Hjälmaréns sista innan vintern satt på isen vid Ässöbron 1 jan enligt **Bitte** och **Jan Korslid**. Från hög höjd och mot en klarblå himmel kom vårens första storskarv inglidande och landade i Vaken, Oset redan 25 feb.

Ove Pettersson är mannen bakom Obsat. Han tar sig tid att sammanställa och skriva ner de viktigaste fågelobservationerna under de senaste månaderna. För oss andra blir det en trevlig påminnelse om vad som setts i skog och mark

Foto: Siv Pettersson

ROVFÅGLAR OCH VADARE

Hela 46 st **havsörnar** kunde **Ulf Eriksson** inräkna på Storhjälmarens is 14 feb. Enda obsen av **blå kärrhök** är den som seglade förbi Venastugan och **Gunnar Eriksson** 9 dec. Relativt få **kungsörnar** har rapporterats på Artportalen denna vinter. Utöver enstaka ex kan noteras 2 ex Råstasjön 3 dec, 2 ex Hättinge Hage samt 2 ex Villingsbergs skjutfält 29 jan.

En vattenrall observerades vid Cementtrännan, Oset 7 och 8 jan.

Foto: Torbjörn Arvidson

Att enstaka **tornfalkar** övervintrar i Närkes slättlandskap hör till. Men den gångna vintern har tornfalkar rapporterats från ett 10-tal lokaler. Gissningsvis rör det sig om 5-7 olika individer.

Stenfalk är en sällsynt vintergäst: 1 ex svischade dock förbi **Magnus Perssons** stenhus vid Husön 15 dec och 1 ex jagade över fälten vid Ösby, Sköllersta 9 jan. **Pilgrimsfalk** har rört sig över Närkesläätten under hela perioden. Kumla, Kvismaren, Oset, Tysslingen, Nydalen är orter som den har besökt. Troligen har det rört sig om minst 2 olika individer. Enstaka **vattenrallar** försöker övervintra i de allt mildare vintrarna. 1-2 ex har hållit till i reningsdammen, Kumla januari-februari. Den 7-8 jan sågs 1 ex bland **gräsänderna** i Cementtrännan, Oset. **Andreas Tranderyd** hittade även 1 ex vid reningsverket, Hallsberg 8 jan. En **rörhöna** sällskapade med gräsänderna i Cementtrännan, Oset 8-18 jan enligt Oset-ligan **Christer Tegebro**, **Bengt Ahl** och **Thord Eriksson**. Reningsdammen i Kumla har återigen räddat livet på rörhöns under kalla vintermånader. 2 ex har setts vid flera tillfällen. Inte konstigt

att alla årskryssare åker till Kumladammen varje vinter för att få med **sothöna** på listan. I slutet på februari fanns fortfarande 8 ex kvar. Årets första **tofsvipa** noterades av **Arne Holmer** med 1 ex vid Tynninge redan 28 jan.

MÅSAR, DUVOR OCH UGGLO

Skrattmås är ingen övervintrare i Närke. 1 ex vid Djursnäsön, Hjälmaren 3 dec samt 1 ex vid Björksundet, Hjälmaren 1 jan är alla vinterfynd. Däremot övervintrar **fiskmåsar** varje vinter. 20 ex rastade i Askersunds hamn 28 jan enligt **Sune Johansson** och **Berit Söderberg**. **Havstrutar** stannade kvar i Hjälmaren tills sjön var helt istäckt men återkom tidigt i februari med som mest 9 ex i Vintervaken, Oset 26 feb. Den 27 dec, dagen efter en kraftig västlig storm, hittade **Leif Sildén** en **tretåig mås** vid Nydalen i Vättern. En ovanlig gäst i landskapet. Enstaka **skogsduvor** övervintrar och två fynd finns registrerade. 1 ex vid Husön 6 jan och 8 jan samt 1 ex tillsammans med ringduvor i ett fågelbord i Trängen, Örebro 6-16 jan. Ett 50-tal **ringduvor** har övervintrat i centrala Örebro men enstaka ex har även noterats i Sticksjö, Sköllersta, Ingelsta och Kumla. En ovanligt stor flock om 13 st **turkduvor** höll till i Askersund och sågs av **Stellan Amzoll** 8 jan. Värt att notera är även 3 ex i Vintrosa 12 jan och slutligen 4 ex i Odensbacken 30 jan. En **berguv** hittades på dagkvist i en gran vid Ekeby Dreve och lät sig fotograferas av **Per Wedholm** och **Per Åkesson**. Hela februari har dessutom en berguv hoat från stora silon på Aspholmen, Örebro. De flesta av de **hökugglor** som kom till oss vid invasionen i november (forts)

Hökuggla som sågs i Öjamossen 4 februari, Hackvad.

Foto: Birdnerds

(forts)

har tacksamt stannat kvar hela vintern. 2-3 ex har funnits på Villingsbergs skjutfält och har rört sig lite mellan olika lokaler. Övriga lokaler med 1 ex är Kassmyra, Nordsjöområdet i Kvarntorp, Edsbacken vid Korsliden samt Öjamosen, Hackvad. Det är färre **sparvugglor** rapporterade än tidigare år. Vi får väl se om de kommer igång med sitt visslande i ugglemånaden mars. Åker man nattetid ut till Nedre Snåret, Kvismaren är risken stor att man träffar på **Hasse Molin** men också den **hornuggla** som har övervintrat i området. Även **jorduggla** har setts i Kvismaren vid två tillfällen före jul samt 3 jan och 9 jan. Den första **pärlugglan** ropade redan 3/1 på Villingsbergs skjutfält. **Marianne Johansson** som bor i en villa i Norra Bro utanför Örebro fick uppleva hur en pärluggla slog en **sidensvans** alldeles utanför fönstret i fullt dagsljus 5 jan.

KUNGSFISKARE OCH HACKSPETTAR

Flera **kungsfiskare** har övervintrat i landskapet. I reningsdammen, Kumla har 2 ex hållit till och vid Oset har en annan klarat vintern. Tillfälligt såg **Hans Waern** 1 ex i Karlslund både 5 jan och 7 jan. En **gråspett** besökte **Helny Olssons** fågelbord i Arvaby 5-24 dec men sågs inte efter jul. **Åke Pettersson** hörde en gråspett ropa från skogen vid Östra Mark, Örebro 21 jan och en annan hördes i Garphyttans Nationalpark 12 feb. I ett fågelbord i Vekhyttan sågs tillfälligt en gråspettthona 1 feb. Slutligen 1 ex i Ormskog, Hallsbergs kommun 12 feb. Den på artlistan så eftertraktade **tretåiga hackspetten** har varit svår-funnen. I området kring Berga, Kilsbergen upptäcktes 1 ex 3 jan. Ytterligare fynd gjordes i Berga 14 jan och 25 feb. **Ronnie Lindqvist** och **Gun Isacson** hade dessutom turen att se en fin tretåig i Garphyttans Nationalpark 6 jan.

TÄTTINGAR

Årets första **sånglärka** kvittrade vid Västra Rakan, Kvismaren 23 feb. **Forsärla** har övervintrat vid Oset men också vid reningsverket, Hallsberg. En försenad **taltrast** uppehöll sig utanför Kumla 14 dec och en **rödvingetrast** hittades i Baronbackarna, Örebro 23 dec. Av andra trastar är det också värt att notera en **dubbeltrast** vid Skåle 30 dec samt 1 ex vid Kassmyra 2 jan. Övervintrande **svarthättor** har påträffats med 1 ex i Mullhyttan 5-26 feb och

Skäggmes har setts och hörts på olika platser i landskapet under hela vintern. Foto: Torbjörn Arvidson

1 ex i Ringstorp, Örebro. Att allt fler **rödhakar** stannar kvar på vintern bekräftas av mängden rapporter på Artportalen. **Skäggmes** är stannfågel som finns i våra vassar hela året. Värt att notera är de 6 ex som höll till vid Husabergs Udde, Askersund 14 dec. Sista dagen i februari kom **råkorna** till Närke med 5 ex i Boglundsängen och 2 ex vid Sjölandet, Oset. I Näsby, Örebro har enstaka **starrar** trotsat vintern. 100-flockar med **vinterhjälp-lingar** har födosökt i både Tysslingen och Kvismaren hela vintern. Ovanligt många **snösiskor** rapporterades framförallt i januari på flera lokaler. Snösiska betraktas numera som en ras av gråsiska. Två bärätande **bändel-korsnäbbar** upptäcktes i ett träd vid reningsverket, Kumla på luciadagen 13 dec. Det är gott om kottar i barrträden och därav säkert de många rapporterna av både **större och mindre korsnäb-bar** denna vinter. Fynden av **tallbit** i november följdes upp med några vint-robbsar. **Albin Mauritzon** upptäckte 9 ex vid Södra Holmsjön, Svartå 3 dec, **Thord Eriksson** lyckades se 3 ex vid Kärmenberget, Kilsbergen 9 dec samt slutligen 10 ex vid Venen, Frötuna-näs 3 jan med **Oscar Axelsson** som rapportör. **Stenknäck** bildar flockar om vintern och som mest samlades 30 ex vid Östra Mark, Örebro 8 feb enligt **Håkan Johannesson**. Som vanligt har en del flockar med **snöspar-var** dragit omkring på Närke-slätten. Värt en extra notering är 100 ex vid reningsverket, Kumla 4 feb samt 60 ex vid Nasta, Rinkeby 28 feb. Slutligen rapporterar **Sandra Tengelin** om en **sävsparr** vid reningsverket, Kumla 7 jan. Märkligt nog enda vinterfyndet av sävsparr efter årsskiftet!

JOHAN Å. KRYSSADE BÄST I NÄRKE

■ Johan Åhlén blev bäste Närkekryssaren 2016. Han kryssade totalt 228 arter i landskapet under året. Två skådare låg tätt efter Johan. Det var Ove Pettersson och Stickan Hallenmark som båda kryssade 226 arter i Närke under förra året. Kampen om vem som skulle bli bäste kryssaren i Närke under förra året var jämn och hård in i det sista. Åtta skådare fanns länge med i toppstriden. Totalt såg skådarna 248 olika arter i Närke under 2016: skärnäppa på Valen (Ulf Eriksson) den 7 oktober blev #244 i landskapet, sibirisk järnsparv vid Tysslingen (Johan Åhlén) den 25 oktober #245, en berglärka vid Kvarntorpshögen (Per Karlsson Linderum) #246 den 7 november och tallbit vid Dammsjö mossen (Ove Pettersson) den 24 november blev art #247 i landskapet. Årets sista art blev tretåig mås #248, Leif Sildén hittade den vid Nydalen den 27 december. Antalet totala arter i Närke har varit liknande de senaste fyra åren: 246 arter (2015), 251 arter (2014), 247 arter (2013) och 247 arter (2012). Via Artportalen kan man få fram listan över de skådare i Närke som kryssar mest. Trixar man lite på Artportalen kan man få med även de skyddade arterna som skådarna har observerat. Enligt den listan ser ställningen för 2016 ut så här:

NÄRKEKRYSSSTOPPEN 2016

1. Johan Åhlén	228
2. Stickan Hallenmark	226
3. Ove Pettersson	226
4. Kjell Johansson	224
5. Sune Johansson	224
6. Per Karlsson Linderum	224
7. Lennart Eriksson	223
8. Berit Söderberg	222

Ragnarsson
FASTIGHETER AB

stöder detta nummer av
Fåglar i Närke!

Ekonoma
Redovisningskonsult AB

Fåglar
i Närke

Sidensvansen **bubblare** i årets **vinterräkning**

ÄVEN I ÅR var det talgoxe, blåmes och pilfink som toppade listorna när årets kampanj Vinterfåglar in på Knuten genomfördes i slutet av januari.

Bubblaren i Närke och Örebro län var sidensvansen som hamnade på andra plats.

Det visar resultaten av kampanj.

TEXT OCH FOTO KENT HALTTUNEN

Med början fredag den 27 januari och under fyra dagar arrangerade BirdLife Sverige/Sveriges Ornitologiska Förening kampanjen Vinterfåglar in på Knuten. Kampanjen har pågått sedan 2006 och varje år är det över 20 000 personer som räknar och rapporterar vilka fåglar de sett vid fågelborden.

Helny Olsson i Arvaby utanför Örebro är av de som matar regelbundet i sin trädgård.

– Jag tycker det är trevligt att ha lite fåglar att kika på, säger hon.

Resultatet av kampanjen visar att talgoxen är fortsatt vanligast vid fågelborden, blåmesen håller fortfarande undan för pilfinken som återfinns på tredjeplats. Domherren behåller sin fjärdeplats. Så är det i år och så var det också förra årets på nationell nivå.

Vårt län avviker

Om man tittar på siffrorna för Örebro län ser det lite annorlunda ut. Talgoxen etta, men i år är sidensvansen på andra plats. Det beror naturligtvis på den varma vintern och att det funnits förhållandevis mycket frukt och bär kvar att smaska på för arten. Sidensvansen flyttar ju inte längre söderut än den behöver.

I Örebro län har också pilfinken lagt sig på tredjeplats, den har gått om blåmesen som numera

Sidensvansen hamnade på andra plats i länet när fåglarna räknades under kampanjen Vinterfåglar in på Knuten.

Foto: Torbjörn Arvidson

intar en fjärdeplats. Det är väl bara en tidsfråga innan "bubblaren" pilfink går om blåmes på den nationella listan.

Övriga arter som finns med på länets topp-tio listan är: domherre, skata, kaja, gulspurv, grönfink och gråsiska.

För Helny Olsson är vintermatningen ett trevligt inslag. Hon är känd över stora delar av södra Sverige bland fågelskådarna. Hon har nämligen regelbundet under vintern besök av en gråspett.

– Men nu har hon inte varit här sedan julhelgen, berättar Helny.

Den gråspett som lockas av Helnys fett på matningen rapporteras noggrant på Artportalen, en hemsida där skådare över hela Sverige kan se vad för fåglar som rapporterats. Och via Artportalen kommer sedan skådare från hela södra Sverige för att kryssa gråspetten. Gråspetten är nämligen en hackspett som sällan rör sig söderut i landet, och det är också en skygg fågel som är enklast att kryssa just på vintern när den tittar fram vid matningarna.

Just den här vintern tiden har Helny Olsson upplevt att det är färre småfåglar vid hennes matning i Arvaby.

– Kanske är det den milda vintern som gör att fåglarna hittar mat i skogen, säger hon.

TOPPLISTAN I ÖREBRO LÄN

1. Talgoxe	Parus major	5 459
2. Sidensvans	Bomb. garrulus	4 576
3. Pilfink	Passer montanus	4 099
4. Blåmes	Cyanistes caeruleus	3 796
5. Kaja	Coloeus monedula	3 030
6. Domherre	Pyrrhula pyrrhula	2 501
7. Grönfink	Chloris chloris	1 537
8. Skata	Pica pica	1 447
9. Gulspurv	Emberiza citrinella	1 424
10. Gråsiska	Acanthis flammea	1 146

TOPPLISTAN I SVERIGE

1. Talgoxe	Parus major	161 566
2. Blåmes	Cyanistes caeruleus	121 561
3. Pilfink	Passer montanus	111 213
4. Domherre	Pyrrhula pyrrhula	69 067
5. Sidensvans	Bomb. garrulus	62 064
6. Kaja	Coloeus monedula	52 809
7. Skata	Pica pica	52 096
8. Grönfink	Chloris chloris	50 981
9. Koltrast	Turdus merula	49 937
10. Gråsiska	Acanthis flammea	37 115

Helny Olsson är en av de många tusen personer som matar småfåglar. I slutet av januari deltog hon i kampanjen Vinterfåglar in på Knuten, då hon räknade fåglarna vid fågelborden och rapporterar dessa till BirdLife Sverige/SOF.

EXKURSIONER VÅREN OCH FÖRSOMMAREN 2017

SÖNDAG 9 APRIL

Vårexkursion till Yxnäset.

Östernärkes naturvårdsförening, ÖNF, arrangerar även i år den här trevliga exkursionen till södra Hjälmarmarkanten. Ta med stövlar och gärna något att grilla. Samling vid **p-platsen i Bondevrak kl 9.00**. Ledare Gunnar Nilsson, 070-961 14 45.

MÅNDAG 17 APRIL

Cykelexkursion.

Vi cyklar från Oset till naturreservatet Ekeby Dreve och Framnäs och spanar efter nyanlända vårfåglar i skir grönska. Exkursionen utgår från **Erik Rosenbergstugan kl 9.00**. Ta gärna med stora matsäcken! Detta är ett samarrangemang med Almby-Norrbyås hembygdsförening.

Info: Lars Johansson, 070-558 99 06, lars.h.johansson@orebro.se

TORSDAG 27 APRIL

Vårfåglar runt Åslaholmen, Kvismaren.

Samling **Lövholmens parkering kl 18** eller för samåkning från Näsbytornets parkering, Oset. Info: Ami Sundén 070-944 73 00 eller Åsa Bengtsson 073-332 20 31. Ami/Åsas tjejgrupp.

LÖRDAG 29 APRIL

Sjöfågelskådning.

Häng med till härliga Klåvudden vid Vätterns norra spets. På den här mycket speciella lokalen kan se sjöfåglarna sträcka. Det blir en tidig morgon men det kan vara värt besväret för att få se svärta, sjöorre, ejder och andra kustfåglar. Samling kl **04.00 vid Haga centrum**. Exkursionsledare Håkan Carlestam, 070-531 14 20, carlestam@gmail.com

MÅNDAG 1 MAJ

Osetguidning.

Årets första majvandring genom det stadsnära naturreservatet Oset. Hur långt har våren kommit, är sångarna på plats? Kunnige guiden Lars Johansson tar dig med på en härlig vandring genom Oset. Samling på **parkeringen vid reningsverket kl 7.00**. Mer information Lars Johansson, 070-558 99 06, lars.h.johansson@orebro.se

LÖRDAG 6 MAJ

Fågeltornskampen.

Fågelskådare i Sverige och Finland tävlar denna dag i fågelskådning. Mellan kl 5.00

och 13.00 bemannar fågelskådare olika fågeltorn och räknar alla arter man kan se under denna tid. Närkes Ornitologiska Förening deltar med flera lag i fågeltorn i bland annat Kvismaren, Oset och Tysslingen. Vill du delta eller anmäla eget torn i tävlan kontakta ansvarig i Närke: Kent Håltunen, 070-216 11 30, kent.haltunen@tele2.se Mer info kommer på hemsidan!

LÖRDAG-SÖNDAG 6-7 MAJ

Nattexkursion.

Tjejgruppen tar sig till Kvismaren och övernattar i det fria på Öby kulle. Vi ligger i vindskjulet på kullen och lyssnar efter nattens ljud. Alla är välkomna att hänga med! På söndag morgon är det **samling kl 7.00** för mera spaning för alla de som inte har övernattat.

Info: Ami Sundén 070-944 73 00 eller Åsa Bengtsson 073-332 20 31. Ami/Åsas tjejgrupp.

SÖNDAG 7 MAJ

Fågelskådningens dag.

Lars Johansson guidar runt i Oset. Kanske vi får höra årets första näktergal i Oset. Samling på **parkeringen intill reningsverket kl 7.00**. Mer info: Lars Johansson, 070-558 99 06, lars.h.johansson@orebro.se

ONSDAG 10 MAJ

Hur långt har våren kommit i Oset?

Är det första svalorna på plats, och hur är det med alla sångare och vadare. Välkommen till en härlig onsdagsvandring i naturreservatet Oset med duktige guiden Lars Johansson. Samling på **parkeringen intill reningsverket kl 7.00**. För mer information Lars Johansson, 070-558 99 06, lars.h.johansson@orebro.se

ONSDAG 10 MAJ

Dubbelbeckasinlyssning i Tysslingen.

Är vädret det rätta, och tidpunkten? Kanske får du höra både dubbelbeckasin och dvärgbeckasin spela. Häng med så får du veta. Samling kl **21.00 vid Ruinen i norra Tysslingen**. Lars Johansson har mer info, 070-558 99 06, lars.h.johansson@orebro.se

LÖRDAG 13 MAJ

Vibysjöns fåglar.

Vibysjön utanför Vretstorp är en under-skattad fågellokal. Här finns en hel del spännande fåglar att spana från tornet

vid Vibysjön. Men minst lika spännande är det att spana ut över Vålakärren, där det numera finns ett fågeltorn. Har vi tur kanske vi får se både röd och brun glada sväva över våra huvuden. Samling kl **06.30 Haga centrum, stora parkeringen** väster om centrum för samåkning. Eller anslut vid fågeltornet vid 7-tiden. För mer information Lars Johansson, 070-558 99 06, lars.h.johansson@orebro.se

SÖNDAG 14 MAJ

Osetguidning.

Du missar väl inte vårens ankomst med alla fåglar: härmsångare, trädgårdssångare, flugsnappare och alla de andra. Välkommen till guidning i fåglarnas tecken i stadsnära reservatet Oset.

Samling på **parkeringen intill reningsverket kl 7.00**.

För mer info, kolla med Lars Johansson.

ONSDAG 17 MAJ

Osetguidning.

Är alla vårfåglar på plats? Häng med på en härlig promenad genom natursköna reservatet Oset i Örebro. Kunnige guiden Lars Johansson vet allt om alla fåglar och om Oset. Samling på **parkeringen intill reningsverket kl 7.00**.

Info: Lars Johansson, 070-558 99 06, lars.h.johansson@orebro.se

TORSDAG 18 MAJ

Vadarspaning i Oset.

Hur är det med de nya maderna Lillängen i Oset? Samlar de lika många vadare som förra våren. Häng med på en härlig kvällsexkursion. Samling vid **Näsbytornets parkering. Oset kl. 18.00**.

För mer information: Ami Sundén 070-944 73 00 eller Åsa Bengtsson 073-332 20 31. Ami/Åsas tjejgrupp.

SÖNDAG 21 MAJ

Osetguidning.

Har vi tur får vi höra den första rosenfinnen och kanske göken gal från väster? Kom till naturreservatet Oset i Örebro och upplev vårens ankomst genom alla fåglar.

Samling på **parkeringen intill reningsverket kl 7.00**. För mer information Lars Johansson.

ONSDAG 24 MAJ

Kvällsexkursion i Oset.

Nu är det nattsångarnas högtidsstund. Kanske får vi höra en busksångare på gamla snötippen eller kanske gräshoppsångaren sjunga sin symaskinslåt. Samling på **parkeringen intill reningsverket kl 18.00**. För mer information Lars Johansson, 070-558 99 06, lars.h.johansson@orebro.se

SÖNDAG 28 MAJ

Osetguidning.

Häng med på årets sista majguidning i Oset. Har alla vårfåglar äntligen anlänt? Ta tid och gå med duktige fågelguiden Lars Johansson på en härlig promenad genom det natursköna reservatet vid Svartåns mynning. Samling på **parkeringen intill reningsverket kl 18.00**. För mer information Lars Johansson, 070-558 99 06, lars.h.johansson@orebro.se

FREDAG 2 JUNI

Kvälls- och nattlyssning.

Vi samlas för att lyssna efter alla fåglar som sjunger på kvällen och på tidiga natten. Kanske får vi höra både nattskär och vaktel vid Kilsbergskanten. Samling **Haga centrum kl 18.45** för samåkning. Det går att ansluta vid Raststugan Hälsingland, Tysslingen kl 19. Ta gärna med något att grilla vid brasan. För mer information: Ami Sundén 070-944 73 00 eller Åsa Bengtsson 073-332 20 31. Ami/Åsas tjejgrupp.

MÅNDAG 5 JUNI

Nattfågellyssning.

Fåglarna får styra vart i landskapet kosan bär denna spännande kväll. Vi hoppas få höra sångare, vaktel och kornknarr. Samling **kl 19.00 Haga centrum, stora parkeringen** väster om centrum för samåkning. För mer information Lars Johansson, 070-558 99 06, lars.h.johansson@orebro.se

TISDAG 6 JUNI

Tysslingen runt på cykel.

Från cykeln har du alla chanser att se och höra fåglarna. Det borde bli en härlig tur nu när försommaren står i sin bästa blom. Samling vid **Krogstugan i Karlslund klockan 09.00**. För mer information: Ami Sundén 070-944 73 00 eller Åsa Bengtsson 073-332 20 31. Ami/Åsas tjejgrupp.

FREDAG 16 JUNI

Var hittar vi nattskärorna?

Det blir en exkursion mot okänt mål! Vi åker till en plats för att hitta och höra nattskärorna spela. Samling **kl 21.00 Haga centrum, stora parkeringen** väster om centrum för samåkning. För mer infor: Lars Johansson, 070-558 99 06.

Något för varje smak. Skådning, lyssning, cykelspaning eller guidning, vårens och försommarens utbud av exkursioner är som vanligt både rikt och omväxlande.

(forts)

EXKURSIONER VÅREN OCH FÖRSOMMAREN 2017

Hur mår fåglarna i jordbrukslandskapet?

Vårens sista inomhusmöte handlar om fåglarna i jordbrukslandskapet.

Hur är trenden för alla de fåglarna? Därför har föreningen bjudit in Jan Sondell som berättar hur det går för sånglärkan och ortolansparven. Magnus Persson berättar om ortolansparvinsatserna i Kvismaren. Dessutom berättar lantbrukaren Håkan Wahlstedt från Hidinge gård om vilka enkla åtgärder jordbrukare kan göra för att fåglarna ska trivas.

Välkommen till inomhusmötet Närkes Ornitologiska Förening arrangerar i Vasakyrkan, Vasagatan 6–8, Örebro, torsdag 20 april klockan 19.

Spännande exkursioner med ungdomsgruppen

Närkes Ornitologiska Förening har en ungdomsgrupp som genomför flera spännande exkursioner under våren.

Lördag 8 april

Skogsfåglar. Vi siktar på att hitta orre, tjäder och andra spännande skogsfåglar. Sikta in dig på en tidig morgon.

Lördag 6 maj

Fågeltornskampen. Skåda och kryssa fåglar kan vara riktigt kul. Det gäller att välja rätt fågeltorn! Fågeltornskampen börjar kl 5 och slutar kl 13.

Lördag 3 juni

Nattfågellyssning. Häng med på en spännande kväll när vi lyssnar på att fåglar som sjunger på kvällen och mot nattkanten.

Håll utkik under aktiviteter på vår hemsida om var och när vi ska samlas! Och hör gärna av dig till Oscar Axelsson 073-0920070, oscar-axelsson@hotmail.com, om du undrar över något!

Höstens resor med NOF – boka redan nu

Falsterbo 20 – 24 september

I år blir det en resa till Falsterbo igen. Vi har graderat upp boendet och ska bo i Lotsvillen på andra sidan kanalen i Falsterbo. Avresa från Örebro onsdag eftermiddag och första övernattningen på Västervågs vandrarhem, Getterön, Varberg. Övriga nätter bor vi på vandrarhemmet Lotsvillen i Falsterbo. Härlig fågelskådning utlovas på Västkusten och i Falsterbo som är Sveriges bästa rovfågellokal. Begränsat antal platser.

För mer information, kontakta Gunnar Bergeå:

073- 314 94 64. Anmälan: gbsteglits@hotmail.com

Öland 19 – 22 oktober

Avresa från Örebro tidigt på torsdagsmorgonen. På Öland bor vi på Södra Brukets vandrarhem i Degerhamn. Morgnarna startas på Ölands södra udde, 20 minuters bilfärd från vandrarhemmet. Resten av dagarna styr fåglarna, men stilla vandringar i Ottenbylund varvas med drag på sällsyntheter som kan dyka upp var som helst på Öland. Ett besök på Naturbokhandeln blir det och förhoppningsvis serveras Ölandslufsa som vanligt i restaurangen.

För mer information, kontakta Gunnar Bergeå, tel.

073- 314 94 64. Anmälan: gbsteglits@hotmail.com

EFTERLYSNING:

Vallodling bredvid en åker med höstvet

■ Numera skördas ensilage redan i slutet av maj, det innebär att många lärkbon förstörs i samband med skörden. Man kan fundera på om lärkorna hellre bygger sina bon i ett fält med höstsäd om de kan välja? Det här vill Kvismare fågelstation studera närmare. För att kunna göra det vill fågelstationen ha tips om två stora fält cirka 10 plus 10 hektar intill varandra. På den ena fältet ska det finnas vallgräs (ensilage) och det andra ska det vara höstsäd (höstvet). Helst ska det saknas träd helt 100–200 m från åkerkanterna eftersom sånglärkorna inte häckar på sådana åkrar/fält.

Hittar du en sådan kombination på Närkeslätten, inte alltför långt från Kvismaren, ring Jan Sondell på Kvismare Fågelstation: 070-318 85 93.

FÅGLAR

TRYCK: TRIO-TRYCK, ÖREBRO, 2017

i Närke

MEDLEMSTIDNING FÖR NÄRKES ORNITOLOGISKA FÖRENING

Ansvarig utgivare: Ulf Jorner, Måbärsvägen 11,
703 75 Örebro.

E-post: ulf.jorner@gmail.com

REDAKTÖR:

Kent Halttunen

Nygård, N Folkavi
719 91 Vintrosa
070 2161130

kent.halttunen@tele2.se

REDAKTIONEN:

Marianne Johansson

Tallbacka Majas väg 12
702 21 Örebro
019 36 17 75
070 656 63 69

marianne-j@telia.com

REDAKTIONEN:

Anita Ahlberg

Hagmarksgatan 21B
702 16 ÖREBRO
070 717 72 32

nitan_9000@hotmail.com

Vill du mejla till hela redaktionen är adressen:

redaktionen@nofnet.se

NÄRKES ORNITOLOGISKA FÖRENING

En ideell regionalförening av Sveriges Ornitologiska förening – BirdLife Sverige.

Medlem i Närke's Ornitologiska Förening blir man genom att sätta in årsavgiften på plusgiro 430 33 22-4 eller bankgiro 5747-3357. Årsavgiften är för vuxen 200 kr, för familje-medlem 50 kr (erhåller ej medlemstidning), för ungdomsmedlem (13-20 år) 100 kr och för barn (1-12 år) 50 kr. Medlem i NOF erhåller vår medlemstidning som utkommer med fyra nummer per år.

ADRESSÄNDRINGAR

Sänds till: Närke's Ornitologiska Förening,
c/o Åsa Bengtsson, Loggatan 13,
702 28 Örebro.

Tel. 073 332 20 31, 019 33 35 27.

NOFs FÖRENINGSLOKAL

För sammanträden och bibliotek finns vi i Föreningarnas hus, Slottsgatan 13A. För utställningsmaterial, holkar m.m. används källarlokalen Hagmarksgatan 9.

NOFs HEMSIDA

www.birdlife.se/nofnet.

Du är välkommen att besöka NOFs hemsida där du finner information om föreningens verksamhet.

REGIONALA RAPPORTKOMMITTÉN

Sammanställande:
Johan Åhlén
070 536 62 91

FÅGELSKYDDSGRUPPEN

Sammanställande:
Kjell Johansson.

SKOGSGRUPPEN

Sammanställande:
Ronnie Lindqvist

JORDBR.GRUPPEN

Sammanställande:
Kent Halttunen

OSETKOMMITTÉN

NOFs representant:
Leif Sandgren
070 256 73 95

SVANSJÖN TYSSLINGEN

NOFs representant:
Helny Olsson
070 576 29 81

NOFs TJEJGRUPPER

Ami Sundén
070 944 73 00
Annika Lorin
070 375 78 18

STYRELSEN 2017

Ulf Jorner

Ordförande
Måbärsvägen 11, 703 75 Örebro
Tel. 019 31 21 46,
070 661 66 55
E-post: ulf.jorner@gmail.com

Kent Halttunen

sekreterare och information
Nygård, Norra Folkavi,
719 91 Vintrosa.
Tel. 070 216 11 30
E-post: kent.halttunen@tele2.se

Bengt Andersson

inomhusmöten och lotterier
Idrottsvägen 5, 692 33 Kumla
Tel. 070 693 33 65
E-post: styrbengt@hotmail.se

Ronnie Lindqvist

vice ordförande
Närke's Fågelvärld och ungdomsgruppen
Bertil Waldéns gata 6,
702 15 Örebro,
Tel. 019 10 23 33, 070 262 14 17
E-post: lindqvist_ronnie@hotmail.com

Lars Johansson

exkursioner
Holländaregatan 22,
702 86 Örebro
Tel. 070 558 99 06
E-post: lars.h.johansson@orebro.se

Suppleanter:

Gunnar Bergeå

resor
Hemmansvägen 58,
702 17 Örebro
Tel. 073 314 94 64
E-post: gbsteglits@hotmail.com

Åsa Bengtsson

kassör, tjejgruppen, utbildning och medlemsregister
Loggatan 13, 702 28 Örebro
Tel. 019 33 35 27,
073 332 20 31
E-post: asa.bengtsson@orebro.se

Anna-Karin Törnblom

inomhusmöten
Lövs tagatan 44,
703 56 ÖREBRO
Tel. 070 688 91 61
E-post: a-k.tornblom@telia.com

Kjell Johansson,

fågelskydd och remisser
Kvarnvägen 23,
719 41 Garphyttan
Tel. 070 286 14 47
E-post: x_jk63@hotmail.se

Undrar vem som har **störst hjärna**

För tre år sedan fick jag i födelsedagspresent av mina barn en fågelholk med inbyggd kamera. Paketet innehöll, förutom själva holken, en liten kamera, en lång kabel samt diverse kopplingsdosor.

Jag satte upp holken i en stor asp bredvid mitt garage, väl synlig från sängkammarfönstret. Den långa kabeln, som visade sig vara 30 meter, drog jag från holken via en lång gren där jag fäste den med buntband (bra uppfinning!), vidare via garagegaveln till sängkammarfönstret i andra våningen. Sedan tejpadе jag fast kabeln på golvet genom sängkammaren och allrummet bort till TV:n vilket tillsammans blev ganska exakt 30 meter. Att koppla den till TV:n var inte det enklaste. Med viss möda, och efter att ha testat olika ingångar och slumpvis tryckt på diverse knappar fick jag till sist en bild som visade en tom holk, nog så upphetsande, och nu var det bara att vänta.

EFTER NÅGRA DAGAR hörde jag ett märkligt ljud från holken. På sidan av denna finns en öppning med sju centimeters diameter som är täckt av en plexiglasskiva; detta för att öka ljusinsläppet. En hanne av svartvit flugsnappare hade tagit sig in i holken och försökte nu förtvivlat ta sig ut genom plexiglasets.

Man får väl skylla på naturen som utrustat fågeln med en ganska liten hjärna så att den inte kunde klura ut att det skulle vara mer framgångsrikt att ta sig ut genom hålet som den hade flugit in genom.

Fram med steg och skruvmejsel, bort med plexiglasets och fågeln kunde återfå friheten. Det hade ju varit trist med bilden på TV av en död flugsnappare. För att förhindra en upprepning täckte jag skivan med en liten vit tygbit.

Plötsligt var det bobygge på gång. Ytterst spännande att på nära håll få följa häckningsbestyren utan att störa! Äggläggningen, ruvningen av de fem äggen och sedan följde intensiv matning. Det gav också tillfälle att läsa på om hur stor en genomsnittlig äggkull är (5-8), hur lång ruvningstiden är (12-14 dagar) och hur lång tid det tar innan ungarna är flygga (cirka två veckor). Och som de sliter de vuxna fåglarna, det går knappt en minut mellan matningarna och ungarna verkar hungriga hela tiden!

Mitt par följde tidsschemat enligt boken och jag kunde andas ut när ungarna en dag lämnade holken och jag kunde se dem direkt från fönstret där de under en tid fortsatte att vara föremål för föräldrarnas omsorger. När jag tog

bort kabeln i väntan på nästa häckningssäsong insåg jag att jag framledes skulle välja en sorts tape som inte tar med sig golvlacken när man drar bort den!

ANDRA ÅRET häckade ett blåmespar. Nio av de tio äggen kläcktes. Men nu började tråkigheterna, ungarnas antal minskade var dag och till sist återstod endast tre. Boven visade sig vara en i grannskapet häckande större hackspett som med sin otroligt långa tunga lyckades fiska upp blåmesungar ur holken. Och jag som trodde att jag och hackspetten var kompisar sedan jag bjudit på talg-bollar hela vintern! Jag hamnade i en konfliktsituation; skulle jag låta naturen ha sin gång eller rådigt ingripa? Jag valde det senare (det var ju mina blåmesungar!) och varje gång den större hackspetten dök upp körde jag bort den. De tre överlevande blåmesungarna klarade livhanken och blev välgödda då syskonkonkurrensen var liten. Jodå, hackspetten fick talg-bollar även den kommande vintern, jag är inte långsint.

ÄVEN TREDJE året häckade ett blåmespar i holken, jag satte upp den i god tid inför häckningssäsongen men nu kunde jag inte komma ihåg var jag lagt kabeln. Jag hittade den först när ungarna flugit ur boet. Och jag sa till mig själv att jag i fortsättningen inte skall vara sarkastisk när det gäller storlek på hjärna.

INGVAR LIDÉN

Fåglar
i Närke